

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Bakalářská práce

Země České Koruny a jejich správa v husitské revoluci

Martin Pánek

Plzeň 2023

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Martin PÁNEK**
Osobní číslo: **R20B0097P**
Studijní program: **B0421A220009 Právní specializace**
Téma práce: **Země České Koruny a jejich správa v husitské revoluci**
Zadávací katedra: **Katedra právních dějin**

Zásady pro vypracování

Úvod

1. Historický exkurz do předhusitské období a základní předpoklady vzniku husitství
2. Charakteristické rysy husitské správy
3. Veřejná správa v husitské době
  - 3.1. Ústřední správa a zákonodárství
  - 3.2. Regionální a místní správa
4. Husitské soudnictví
5. Rozvrat a zánik husitského hnutí

Závěr

Resumé

Seznam použité literatury a pramenů

Rozsah bakalářské práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

- Vendulka Valentová. Vývoj české veřejné správy do roku 1989. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-843-3.
- Karolína Adamová, Antonín Lojek, Karel Schelle a Jaromír Tauchen. Velké dějiny zemí Koruny české. Praha: Paseka, 2017. ISBN 978-80-7432-000-2.
- František Šmahel. Husitská revoluce. Praha: Univerzita Karlova, 1995. ISBN 80-7184-072-6.
- Jan Kapras. Přehled právních dějin zemí České koruny. 5. přeprac. vyd. Praha: J. Kapras, t. Pražská akciová tiskárna, 1935.
- Ladislav Vojáček, Karel Schelle a Vilém Knoll. České právní dějiny. 3. uprav. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-575-3.
- Karel Malý. Dějiny českého a československého práva do roku 1945. Praha: Leges, 2010. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-39-4.

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. et Mgr. Vendulka Valentová, Ph.D.**
Katedra právních dějin

Datum zadání bakalářské práce: **22. června 2022**
Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2023**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
vedoucí katedry

V Plzni dne 29. srpna 2022

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Země České Koruny a jejich správa v husitské revoluci“ zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

V Plzni, březen 2023

.....

Rád bych tímto způsobem poděkoval vedoucí své bakalářské práce JUDr. et Mgr. Vendulce Valentové, Ph.D. za její cenné rady a připomínky, které mi poskytla při jejím zpracování.

ÚVOD	1
1 HISTORICKÝ EXKURZ DO PŘEDHUSITSKÉHO OBDOBÍ A ZÁKLADNÍ PŘEDPOKLADY VZNIKU HUSITSTVÍ	3
1.1 Politické a sociální aspekty	3
1.2 Náboženské poměry	8
1.3 Jan Hus	12
2 CHARAKTERISTICKÉ RYSY HUSITSKÉ SPRÁVY	15
2.1 Husitské frakce	16
2.2 Tábor	18
3 VEŘEJNÁ SPRÁVA V HUSITSKÉ DOBĚ	21
3.1 Ústřední správa a zákonodárství	21
3.1.1 Panovník.....	21
3.1.2 Husitské sněmy.....	23
3.2 Regionální a místní správa	24
3.2.1 Krajská správa	25
3.2.2 Městské svazy.....	26
3.2.2.1 Pražský městský svaz.....	26
3.2.2.2 Tábořský městský svaz	30
3.2.2.3 Orebsko-sirotčí městský svaz.....	34
3.2.2.4 Žatecko-lounský městský svaz.....	36
3.3 Církevní správa	36
4 HUSITSKÉ SOUDNICTVÍ	39
5 ROZVRAT A ZÁNİK HUSITSKÉHO HNUTÍ	40
ZÁVĚR.....	42
RESUMÉ.....	44
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	46

ÚVOD

Téma bakalářské práce je Země České Koruny a jejich správa v husitské revoluci. Husitské hnutí zanechalo v naší historii značnou stopu. Jejich vůle bojovat za své přesvědčení ohledně správné podoby křesťanství, je více než obdivuhodná. Není divu, že mnoho autorů se k tomuto období vrací, neboť je zdrojem k inspiraci pro nová díla, jelikož se husitům podařilo něco, co už se nikdy neopakovalo. Přestože husité nabyli velkého mocenského postavení, který navenek budil respekt, dosah jejich vlivu nepřesáhl hranice našeho území. Proto se v konečném výsledku věnují pouze Českému království, poněvadž v ostatních zemích zůstala veřejná správa nedotčena a fungovala stejným způsobem jako před revolucí.

Bakalářská práce je rozdělena do pěti částí. V první kapitole se věnují politicko-náboženským problémům, které měly vliv na začátek husitské revoluce. Zabývám se zde například panováním Václava IV., zda se opravdu jednalo o nepovedeného syna Karla IV., nebo se během vlády pouze potýkal s těžkými situacemi. Moji pozornosti také neunikly klíčové osobnosti, které stojí za zrodem tohoto hnutí, jenž byl mistr Jan Hus. V další kapitole poukazují na charakteristické rysy husitské správy. Zde více přibližují samotné husity. Mnoho lidí netuší, že nebyli jednotní, protože se dělili na frakce, jež každá prosazovala odlišné postoje a způsob správy. Ve třetí kapitole se zabývám veřejnou správou. Samotná tato část se dělí na tři hlavní podkapitoly. Každá z nich pojednává o jiné správě. Nejprve je ústřední správa, kde v této době dochází k absenci královské moci, jejíž roli přebírají husitské sněmy. Poté se přesouvám na regionální úroveň. Zde jde o úlohu husitských městských svazů, jež byly celkem čtyři, a vykonávaly nejdůležitější správu. Zabývám se postupně každému zvlášť a porovnávám jejich odlišnosti. Následuje církevní správa, která se taktéž nevyhnula určitým změnám. Čtvrtá kapitola se týká husitského soudnictví. Na konec v poslední kapitole popisují mírové jednání mezi husity a katolíky, jež znamenal konec revoluce.

Cílem této bakalářské práce je zaznamenat husitské hnutí a jeho vliv na veřejnou správu. Představit jejich organizaci. V období revoluce husité zcela narušili systém veřejné správy. Pod jejich vedením vznikaly nové orgány a instituce. Díky tomu některé starší zanikají buď trvale, nebo je po konci revoluce obnovena jejich činnost. Objevují se zde prvky demokracie, když se na politickém a správním rozhodování podílejí kolegiální sbory, do jejich řad proniká i střední vrstva. Zachycují nejenom proces změn, ale i celou husitskou správu.

Pro svou bakalářskou práci jsem vycházel z různých odborných pramenů. Nejvíce jsem čerpal od autora Petra Čorneje a jeho knih: „*Husitská revoluce: stručná historie*“, „*Dějiny zemí Koruny české*“, „*Velké dějiny zemí Koruny české. Svazek V., 1402-1437*“. Jeho díla byla vždy dobře zpracovaná, která mě pomohla se seznámit s danou tematikou a utvořit si přehled o situaci. Dále bych vyzdvihl Jiřího Juroka a knihu *Příčiny, struktury a osobnosti husitské revoluce*, která se podrobně zabývá jednotlivými husitskými městskými svazy. Kromě těchto nemůžu zapomenout ani na prameny, jež se přímo zaměřují na veřejnou správu. Konkrétně autory Hledíková, Janák a Dobeš „*Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost*“, Vojáček, Schelle a Knoll „*České právní dějiny*“ a Vendulka Valentová „*Vývoj české veřejné správy do roku 1989*“. Pro zpracování bakalářské práce jsem použil více pramenů, ale tyto jsem chtěl obzvláště zmínit, jelikož mě byly největším přínosem.

1 HISTORICKÝ EXKURZ DO PŘEDHUSITSKÉHO OBDOBÍ A ZÁKLADNÍ PŘEDPOKLADY VZNIKU HUSITSTVÍ

Husitství je významné hnutí naší historie, které se objevilo v 15. století. Mnoho historiků se tímto hnutím zabývá, protože v sobě nese odvahu a odhodlání prostého lidu bojovat za spravedlnost. Proto je husitství i dnes zdrojem velké inspirace. Nelze říct jeden hlavní důvod, proč bylo založeno, neboť na tom mělo podíl více faktorů. Jedním z důvodů byla změna českého panovníka. Pokud na trůně sedí neschopný vladař, který se nedokáže postarat o svoji zemi, tak se to brzy projeví na jejím chodu. Důležité je říci, že události, které vedly ke vzniku husitství, se odehrávaly i mimo země České Koruny. Například Čornej uvádí, že po roce 1400 se šířil Evropou strach a nedůvěra. Stále totiž probíhala stoletá válka mezi Anglií a Francií, hrozila invaze ze strany osmanských Turků, kteří ovládali velkou část Balkánu, a do toho se opakovaně vyskytovala morová epidemie. Západokřesťanské náboženství si v této době také procházelo složitou situací, neboť v jeden čas se v Evropě nacházeli tři papežové, a proto mnoho lidí nevědělo, koho považovat za hlavu církve.¹

Za takových okolností není divu, že lidé ztráceli na trpělivosti, protože žít v neustálém strachu, chudobě a pro mnohé i bez víry v lepší zítřky jde vydržet pouze krátce. Čím dál více narůstala nenávist a opovržení mezi nižší a vyšší vrstvou společnosti. Lidé nechápali, proč by někdo v těchto těžkých časech měl mít výhody a žít v luxusu oproti ostatním. Proto požadovali stejné podmínky a tím i trochu narušit postavení společnosti, kdy si jsou všichni alespoň v něčem rovni. Tyto ideje zastávali převážně lidé z nižší vrstvy, ale kvůli malé váze jejich slov nedosáhli úspěchu, a proto se s tím rozhodli něco udělat. Všechny zmíněné události byly počátkem vzniku husitství a jeho pozdější revoluce.

1.1 Politické a sociální aspekty

Země České Koruny za vlády Karla IV. si vedly velmi dobře. Lze to považovat za jedno z nejúspěšnějších období v naší historii. Karel IV. se naštěstí nevydal stejnou cestou jako jeho otec Jan Lucemburský, který se moc o vládu

---

¹ ČORNEJ, Petr. *Husitská revoluce: stručná historie*. Praha: Paseka, 2021. ISBN 978-80-7637-189-7. s. 10

nezajímal a místo toho raději často odjížděl do ciziny, kde válčil a vedl různá tažení. Svoji častou nepřítomností si dokonce vysloužil přezdívku v podobě „král cizinec“. Nicméně Janovo vojenské výpravy a udržování armády ve stálé bojeschopnosti byly finančně náročné, vedlo to až k zadlužení královské pokladnice. Oproti němu byl Karel IV. úplný opak, jelikož se vydal cestou rozvoje, a nikoliv válčení. Nejprve se však musel vypořádat s finančními problémy po svém otci a teprve potom se zdokonalováním České země. Svoji funkci hlavy státu nebral na lehkou váhu a nezanedbával ji jako Jan Lucemburský. Pod vládou Karla IV. české království vzkvétalo a dosáhlo pravděpodobně největšího věhlasu. Dokonce se dařilo i na politické scéně, kde rozšiřoval české území nikoliv válkou, ale manželskými sňatky. V roce 1355 byl Karel IV. korunován na císaře Svaté říše římské. Praha se tím dosáhla větší prosperity a stala se významným městem v této době. Pro její zdokonalení nechal Karel IV. vybudovat několik staveb, které jí v tom měly pomoci. Jedna z těchto budov byla Karlova univerzita, jenž byla založena v roce 1348 a na které později přednášel Jan Hus, který se dokonce stal jejím rektorem.

Po smrti Karla IV. v roce 1378 nastoupil na český trůn jeho syn Václav IV., kterému bylo pouhých sedmnáct let. Čekal na něj nelehký úkol, měl převzít vládu po svém otci a vykonávat ji minimálně stejně dobře jako on. Velmi často dochází ke srovnávání jejich panovnických schopností a klade se otázka, proč Václav IV. nedokázal navázat na úspěch svého otce. Důvodů může být hned několik. Karel IV. si velmi přál mužského dědice trůnu, který by mohl kráčet v jeho šlépějích, a po narození Václava IV. se mu tato touha měla splnit. Chtěl svého syna připravit na panování, a proto jej zapojoval už od brzkého věku do vladařské politiky. Tím se ovšem začala projevovat nechuť ze strany Václava IV., protože raději trávil čas v lesích na lovech místo plnění královských povinností. V tomto ohledu se podobal více svému dědovi Janu Lucemburskému, který se také vyhýbal panování a raději se věnoval svým zálibám.

Dalším důvodem neúspěchu vlády Václava IV. je, že se musel potýkat s těžkými situacemi, které nemohl nijak ovlivnit. Podle Čechury na tom nese vinu i samotný Karel IV., který v závěti rozdělil jednotné území České Koruny mezi své syny Václava IV., Zikmunda Lucemburského a Jana Zhořeleckého. Problémem

bylo špatné vymezení území, a proto mohlo dojít k rozepřím mezi bratry ohledně sporných oblastí.²

S obzvláště těžkými časy se potýkalo české království v roce 1380, kdy vypukla morová epidemie. Není to poprvé, co se na našem území objevila „černá smrt“, ale v tomto případě se jednalo o její největší škody. Na Václava IV. čekala první závažná zkouška po poměrně krátké době na trůně. Mor si vyžádal velké ztráty na životech obyvatel, ale také dost ovlivnil životní úroveň přeživších. Někteří lidé se dokonce pokoušeli před epidemií utéct, aby se zachránili. Tím také utrpělo hospodářství, když neměl například kdo obdělávat pole, protože se všichni odstěhovali nebo podlehli nemoci. Nebyla to jednoduchá situace. Bohužel pro Václava IV. morová epidemie odstartovala sled dalších nepříznivých událostí, které měly negativní dopad na celé království a na morálku společnosti.

Epidemie finančně přitížila všem, jak obyčejným rolníkům, tak jejich pánům, kteří od nich dostávali menší provizi. Někteří feudálové se proto rozhodli svoji peněžní ztrátu získat jinde a méně zákonnou cestou. Svůj problém řešili pomocí lapkovských družin, které přepadávaly kupce a pocestné a okrádaly je o jejich zboží nebo unášely osoby kvůli výkupnému. Kromě toho tyto skupiny nesloužily pouze k okrádání lidí, ale také se zapojovaly do politických bojů. S takovými zločiny sám král nesouhlasil, ale přes několik jeho pokusů se mu nepodařilo lapkovství zabránit.³ Jednalo se o další Václavův neúspěch, který ovlivnil žití v království, protože se obyvatelé necítili bezpečně. Na jedné straně je sužoval strach z moru a na druhé straně potulní lapkové, se kterými nedokázal král nic udělat.

Mezi další konflikty, které vedly k napjaté situaci v zemi, patřily národnostní vztahy. V zemích České Koruny se kromě Čechů nacházela i poměrně značná část německého obyvatelstva. Ti žili převážně ve velkých městech, zatímco vesnice byla obydlena českým lidem. Většina Němců totiž patřila k vyšší vrstvě, a proto jejich kroky směřovaly do měst, kde měli větší příležitosti. Příkladem je Praha, která si za vlády Karla IV. prošla velkým vývojem a stala se tak pro mnohé cizince novým domovem. V naší historii mnohokrát docházelo k národnostním

---

² ČECHURA, Jaroslav. *České země v letech 1378-1437: Lucemburkové na českém trůně II*. Praha: Libri, 2000. Dějiny českých zemí. ISBN 80-85983-98-2. s. 21

³ ČORNEJ, Petr, Ivana ČORNEJOVÁ, Jan FROLÍK, et al. *Dějiny zemí Koruny české*. 10., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Paseka, 2021. ISBN 978-80-7637-212-2. s. 167-170

sporům mezi Čechy a Němci. Důvodů bylo vždy několik. Rozdílné názory na politiku, náboženství nebo už zakotvená jakási rivalita a neschopnost spolu žít. To samé se přihodilo během panování Václava IV., kdy tyto spory musel řešit.

Do konfliktů mezi Čechy a Němci přispěla i již výše zmíněná morová epidemie, která svými ztrátami na životech značně pozměnila i národnostní poměry. V některých městech totiž došlo k výraznému úbytku německého obyvatelstva. Prázdná místa byla zaplněna českými občany a v té chvíli byly národnostní poměry vyrovnané, ba dokonce někde i ve prospěch Čechů.⁴ Náhlá změna v poměrech společnosti vyvolala menší napětí mezi oběma tábory, kdy jeden přicházel o početní převahu a začínal nabývat na nejistotě, zatímco druhý sílil a získával na sebevědomí. Nicméně samotné národnostní rozložení ve městech nebyl takový problém. Spory vznikly v otázkách politických a církevních a v neschopnosti se shodnout i z důvodu určité rivality. Němci i přes jejich menší počet stále patřili k vysoce postaveným, kteří měli hlavní slovo v rozhodování. Tento fakt se projevil i na sociálním soužití, kdy německý lid se měl o poznání lépe, což vyvolalo u některých Čechů závist a opovržení vůči druhému národu.⁵

Napětí se ve městech stupňovalo. Nejlépe je to možné vidět na Starém Městě pražském, kde městská rada byla v rukou německého patriciátu. Brzy se ovšem začaly objevovat požadavky, ať je moc v rukou českého lidu kvůli jejich početní převaze. Kdo se stane členem rady a jaké bude její celkové národnostní rozložení, záviselo na rozhodnutí panovníka.⁶

Změna nastala v roce 1408, kdy se karta obrátila a v nové městské radě měli větší zastoupení právě Češi. Národnostní převrat učinil samotný Václav IV., který se rozhodl ve prospěch českého lidu. Pro Němce to neznamenal poslední vzdor, přece jenom pro ně hrálo vysoké postavení a velké majetkové vlastnictví, kterým převyšovali ostatní. Početnější zastoupení si Češi udrželi kromě jednoho případu až do počátku revoluce. V období 1412-1413 se totiž městská rada znovu přiklání k německé straně. Zvláštností je, že v roce 1413 se městská rada měnila dokonce třikrát. Václav IV. totiž vydal privilegium, kterým stávající členové rady získali nové pravomoci. Jedním z nich bylo například navrhopvat své nástupce

---

⁴ ČORNEJ, Petr, Ivana ČORNEJOVÁ, Jan FROLÍK, et al. *Dějiny zemí Koruny české*. 10., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Paseka, 2021. ISBN 978-80-7637-212-2. s. 170-173

⁵ KEJŘ, Jiří. *Husité*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1984. s. 73

⁶ ČORNEJ, Petr, Ivana ČORNEJOVÁ, Jan FROLÍK, et al. *Dějiny zemí Koruny české*. 10., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Paseka, 2021. ISBN 978-80-7637-212-2. s. 173

nebo měli neomezenou moc v hrdelních případech. Důležité je říct, že tyto pravomoci měly zapříčinit opět lepší postavení Němců. Nicméně později téhož roku byla rada potřetí a naposledy změněna, čímž se znovu vrátila převaha do českých rukou a čímž se zároveň rada vzdala uděleného privilegia ve prospěch panovníka. Mnozí historici tuto skutečnost považují za definitivní vítězství českého měšťanstva nad německým.⁷

Posledním politickým důvodem, proč nastala husitská revoluce, je špatné panování Václava IV. uvnitř státu. Během jeho vlády často činil rozhodnutí, která se ne každému zdála pochopitelná, a to mnohdy vedlo k rozepřím. Jedním takovým bylo dosazování nových úředníků v dvorském úřadě. Václav IV. totiž na nová místa jmenoval nástupce převážně z nižší šlechty namísto členy z vyšší, kteří doposud tyto funkce vykonávali. Je nutné dodat, že tyto pozice byly důležité pro politiku státu, ze které se odvíjela prosperita celé země. Nicméně těmto nově dosazeným úředníkům častokrát scházely patřičné znalosti a dovednosti pro výkon této funkce. Důvodem jejich jmenování do role úředníků byla oblíbenost u krále, který s nimi rád trávil čas, a proto je takto povýšil i přes patřičné nedostatky. Díky tomu si od okolí vysloužili pojmenování milci. Tento nový systém pro dosazování úředníků nesklidil úspěch u českého panstva, které za to Václava IV. značně kritizovalo.⁸

Soudržnost nepanovala ani v královské rodině mezi sourozenci. Konkrétně mezi Václavem IV. a Zikmundem Lucemburským, který vždy prahnul po moci a snažil se spíš svého bratra nahradit než mu být oporou. Důkazem je jeho členství v koalici, která si přislíbila vzájemnou ochranu a pomoc před případnými útoky. Kromě toho sloužila také jako uskupení proti Václavovi IV., Janu Zhořeleckému a markraběti Prokopovi. Další Zikmundovou sabotáží vlády svého bratra bylo podílení se s českým panstvem na odstranění milců z dvorských úřadů. To mělo za následek, že vyšší šlechta se spojila a utvořila tzv. panskou jednotu, která měla českého krále usměrňovat ve vládě. Vzhledem k narůstajícím konfliktům s milci, donutilo panskou jednotu zakročit a to konkrétně zajmout samotného Václava IV.⁹

Pravdou je, že se i bratři mockrát názorově rozcházeli, například v pohledu na náboženství. Zatímco Václav IV. podporoval Jana Husa a jeho výroky, Zikmund

---

⁷ ČECHURA, Jaroslav. *České země v letech 1378-1437: Lucemburkové na českém trůně II*. Praha: Libri, 2000. Dějiny českých zemí. ISBN 80-85983-98-2. s. 294-297

⁸ Tamtéž s. 34-35

⁹ Tamtéž s. 38-39

Lucemburský sympatizoval s katolíky a byl jednoznačně proti husitům. Později, když se stal českým králem, patřil k jejich hlavním nepřítelům. Není tedy pochyb o tom, že z této korunovace neměli husité příliš radost, a proto se snažili všemožnými způsoby jeho vládu zpochybnit nebo alespoň znepríjemnit. Například podle historika Petra Čorneje se někteří husité snažili poukázat na neplatnou Zikmundovu korunovaci, kvůli které nemůže být českým králem. Důvodem, proč by měl být proces nelegitimní, byla nepřítomnost pražských konšelů. Něco takového ovšem nebylo v korunovačním řádu uvedeno, a proto to nešlo brát jako závažný problém. Nicméně všechny podmínky, které jsou vypsány v tomto řádu, byly dodrženy. Uvádí například, kde má slavnostní ceremoniál proběhnout nebo kdo jej provede. Konkrétně se korunovace uskutečnila v katedrále svatého Víta a vykonal ji pražský arcibiskup. V tomto směru byl Zikmund Lucemburský právoplatný český král, jímž se stal v roce 1420.¹⁰

1.2 Náboženské poměry

Chaos a strach z již výše zmíněného moru, války či jiných rozepří, který sužoval království v Evropě, zasáhl i do řad náboženství. Samotná církev se musela vypořádat se svými problémy, jelikož už nějakou dobu nepůsobila jednotně, navíc čelila čím dál větší kritice za její fungování. Mezi nejznámější kritiky na našem území patřil jednoznačně mistr Jan Hus. Ten ve svých kázáních v Betlémské kapli či na pražské univerzitě přednášel o tom, jak by správně měla církev fungovat. Jeho myšlenky se rychle šířily a mnoho občanů se s nimi ztotožňovalo. Tito lidé byli nazýváni husité. Původně mělo jít o urážku ze strany katolíků, kteří s těmito názory nesouhlasili, ale postupem času se z toho stalo běžné označení.

V českém království vznikl spor mezi katolíky na jedné straně a husity na straně druhé. Celá věc je ještě trochu zpestřena tím, že s Husovými názory se ztotožňovalo převážně české obyvatelstvo, zatímco proti bylo to německé. Samozřejmě nelze říct, že každý Čech nebo Němec byl onoho přesvědčení, ale zpravidla k tomu tak docházelo. Jednalo se o závažný problém, protože se nám zde míchaly politicko-náboženské konflikty, které bylo třeba vyřešit.

---

¹⁰ ČORNEJ, Petr. *Husitská revoluce: stručná historie*. Praha: Paseka, 2021. ISBN 978-80-7637-189-7. s. 55-56

Je důležité říct, co vedlo lidi k tomu, aby se přidali na stranu husitů, kteří pouze udávali, jakým směrem by se mělo křesťanství ubírat, ale přesto byli považováni za kacíře. Jak už jsem výše zmiňoval, obyčejní obyvatelé neprocházeli zrovna lehkým obdobím, když se strachovali o své životy, a svoji spásu vyhledávali v naději v lepší zítřek. Nicméně pokud selhala víra, k čemuž často docházelo, nevěstilo to nic dobrého

Důvodem bylo nesjednocené západní křesťanství, které se nedokázalo shodnout na jedné vrcholné hlavě celé církve. Na západě Evropy se v určitý moment nacházeli dokonce tři papežové, což vyvolávalo u lidí jisté zmatení. Ty totiž nevěděli, kterého mají považovat za hlavního reprezentanta jejich náboženství a koho naopak ne. Lidé zůstávali na pochybách a začali ztrácet víru. Proto našli zalíbení v Husových kázáních, která jim zase naději vracela. Církev se rozhodla problém se třemi papeži řešit. Do sporu se zapojil i Zikmund Lucemburský, který pomohl svolat koncil v Kostnici, kde se mělo rozhodnout o jediném papeži. Shromáždění se kromě papežů zúčastnili také nejvyšší zástupci církve. Zasedání probíhalo komplikovaně, protože každý měl určité nároky, kterých se nechtěl za žádnou cenu vzdát. Vyvrcholilo to až v situaci, kdy koncil zbavil všechny papeže svých hodností a do čela církve posadil sebe samotného jako instituci. Nicméně o tři roky později, konkrétně v roce 1417, znovu zvolil jako hlavního představitele nového jednotného papeže Martina V.¹¹

Martin V. si byl vědom nové kacířské sekce známé jako husité, protože on sám byl zapojený v papežské kurii proti Janu Husovi. Výsledkem rozhodnutí bylo uvalení klatby, která mu měla zabránit ve veřejném vystupování a opustit hlavní město Prahu. Bylo tedy více než jasné, že nový papež nebude nikterak husity tolerovat, ale naopak učiní vše, aby se jich zbavil. Jedno z jeho prvních rozhodnutí bylo zavrnutí tohoto hnutí. O několik let později vydal právě Martin V. rozkaz ke křížovým výpravám směřovaným vůči husitům.¹²

Koncil na zasedání měl za úkol kromě vyřešení jednotného papeže i projednat problematiku zemí České Koruny spojenou s husitstvím, konkrétně se samotným mistrem Janem Husem, na kterého byla uvalena již výše zmíněná klatba, a který se měl dostavit na obhajobu proti nařknutí z kacířství do Kostnice.

---

¹¹ ČORNEJ, Petr. *Husitská revoluce: stručná historie*. Praha: Paseka, 2021. ISBN 978-80-7637-189-7. s. 10-11

¹² KEJŘ, Jiří. *Husité*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1984. s. 131

Na shromáždění jej pozval Zikmund Lucemburský, který mu přislíbil garanci bezpečí a spravedlivého soudu. Bohužel koncil neměl v plánu se zabývat Husovými poznatky k nápravě křesťanství, ale jeho prioritou bylo přemluvení jej, ať se těchto myšlenek vzdá. Koncil doufal, že by tím mohla zaniknout i nová sekta, která následovala výroky svého mistra. Nicméně Jan Hus několikrát odmítl své názory vzít zpět i pod hrozbami věznění, či dokonce smrti. Koncil své výhrůžky bral vážně, a proto českého mistra zajal do žaláře a následně odsoudil k smrti za jeho kacířské ideje. Rozsudek byl vykonán 6. července v roce 1415 a to upálením na hranici. Stejného osudu se dočkal i přítel Jana Husa mistr Jeroným Pražský i přes veškerý nesouhlas české šlechty. Po skončení kostnického koncilu v roce 1418 byla církev spokojena z dosaženého výsledku, neboť se mu podařilo vyřešit otázky jednotného papeže a zbavit se svých odpůrců, což mělo pomoci k posílení jeho pozice ve společnosti. Opak byl pravdou, protože husité se po upálení Jana Husa a Jeronýma Pražského ještě více semkli. Smrt padlých bratrů ve jménu víry a přesvědčení jim dodávala další impuls, že následují správnou duchovní cestu, za kterou je potřeba bojovat.¹³

Zikmund Lucemburský, jenž byl opěvován za své služby v koncilu, si byl dobře vědom, že situace v českých zemích jen tak snadno neutichne a obával se odezvy za činy, které vykonal v Kostnici. Jeho strach se naplnil a dorazila odpověď. Mnoho lidí bylo pobouřeno chováním římské církve a začali se od ní odvracet. Tento odpor neprobíhal pouze u běžných obyvatel, ale také u výše postavených. Šlechta se značně podílela na oslabení římské církve v našich zemích, a to hned dvojím způsobem. Nejprve zahájila značnou církevní reformu na svých panstvích, když katolické kněze vyháněla a nahrazovala těmi husitskými. Po té přistoupila k zabavování církevního majetku. Tyto události byly ze strany katolíků pečlivě sledovány a vyvolaly obrovskou bouři protestů. Římská církev společně se Zikmundem Lucemburským svůj hněv obrátili na Václava IV., po kterém požadovali pod výhrůžkami, aby vše urovnal a navrátil do původního stavu. Do té doby český král tiše přihlížel reformě a žádným způsobem do ní nezasahoval. Mnozí ho kritizovali za to, že podporuje husity a kacířství, což si nemohl dovolit, a proto z donucení učinil jistá opatření. Václav IV. si poradil jemu obvyklým způsobem, kdy zasáhl jen částečně, protože si nechtěl ani jednu ze stran zneprátnit.

---

¹³ ČORNEJ, Petr, Ivana ČORNEJOVÁ, Jan FROLÍK, et al. *Dějiny země Koruny české*. 10., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Paseka, 2021. ISBN 978-80-7637-212-2. s. 203-204

Znovu navrátil pražské kostely do rukou katolickým kněžím, ale husitům zde ponechal tři, které stále budou sloužit pro jejich bohoslužby. Tento určitý kompromis nebyl ani pro jednu stranu dostačující, naopak ještě více prohloubil nenávist mezi oběma tábory.¹⁴

Nespokojení husité se s tím těžce smiřovali, a proto začali podnikat kroky, které by měly toto nařízení zvrátit. Proto jednoho dne u kostela svatého Apolináře konfrontovali Václava IV. s prosbami, aby vzal zpět své rozhodnutí, jenž vracelo lepší postavení katolické církvi. Tento střet nepřinesl žádný úspěch, protože se od českého krále nedočkali žádné přesné odpovědi, což bylo pro něj typické. Nicméně později je čekal šok. Václava IV. se rozhodl změnit novoměstskou radu, kde mělo být nové složení ve prospěch katolíků. Důvodem tohoto učinění byla právě zmíněná konfrontace, která českého panovníka rozhněvala. Kromě toho vše učinil v den výročí upálení mistra Jana Husa, čímž ještě více rozzlobil husity. Nová městská rada jako první nechala zatknout ty, kteří měli drzost konfrontovat Václava IV.¹⁵

Silně pobouření husité se svého cíle nevzdali, a když snaha dosáhnout ho klidnou cestou selhala, rozhodli se přitvrdit, a to razantním způsobem. Mezi hlavní iniciátory povstání patřil Jan Želivský, jenž byl kazatelem v chrámu Panny Marie Sněžné. Ten společně s ostatními vymýšlel plán, jak se pomstít a dát tím najevo svoji nespokojenost. Vše vyvrcholilo 30. července 1419, kdy se dočkali vytoužené odplaty. Nejprve se ozbrojení husité sešli na kázání Jana Želivského, odkud se následně vypravili ke kostelu svatého Štěpána, který po králově rozhodnutí nyní patřil do správy katolické církve. Odtud vyhnali místního faráře a získali tak zpět své ztracené místo. Nicméně tento úspěch nebyl primárním cílem. Hlavní pozornost se upírala na Novoměstskou radnici, kde byli drženi husité za výše zmíněný střet s českým králem. Účel byl zřejmý. Osvobodit své spolubojovníky. S tímto ovšem nesouhlasili přítomní radní, což vyprovokovalo husity, kteří je vyházeli ven z oken. Pokud se některému z nich podařilo tento pád přežít, čekala na ně jistá smrt, protože je husité na místě dobili. Tento čin nám je dnes znám jako Pražská defenestrace.¹⁶

---

¹⁴ ČORNEJ, Petr, Ivana ČORNEJOVÁ, Jan FROLÍK, et al. *Dějiny země Koruny české*. 10., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Paseka, 2021. ISBN 978-80-7637-212-2. s. 204-205

¹⁵ ČORNEJ, Petr. *Husitská revoluce: stručná historie*. Praha: Paseka, 2021. ISBN 978-80-7637-189-7. s. 22

¹⁶ Tamtéž s. 22-23

Zprávy o událostech na novoměstské radnici přivodily Václavu IV. další zdravotní problémy, na které už tak byl velmi citlivý. Dostí trpěl na mrtvice, jež způsobovaly časté záchvaty vzteku. Český král se tři dny po defenestraci rozhodl jmenovat nové členy do všech pražských radnic, přičemž většina patřila k vyznavači kalicha. Husité měli jistě radost z dosaženého úspěchu, ale dostavil se velký zvrat, poněvadž Václav IV. pár týdnů po těchto událostech zemřel. Neustálým tlakem už ze stran husitů, katolíků, či jeho bratra si vyžádal svoji daň. Příčinou smrti byly opakované mrtvice, které se staly Václavovi IV. osudným.¹⁷

Vzhledem k tomu, že Václav IV. po sobě nezanechal mužského potomka, který by mohl usednout na trůn, měl bratrovo místo převzít Zikmund Lucemburský, který zastával znepřátelenou katolickou církev. S těmito zprávami nebyli spokojeni husité, kteří měli patřičné důvody proč nového krále nenávidět. Tato nevraživost byla vzájemná a rozpoutala krvelačné boje mezi oběma vírami. Revoluce byla na místě a všichni dobře věděli, že tento spor už mírovou cestou vyřešit nelze.

1.3 Jan Hus

Jan Hus byl narozen v obci Husinec, odkud jeho další kroky vedly do hlavního města Praha, kde měl za cíl se vzdělávat. Studoval na pražské univerzitě, kde získal titul mistra a následně zde sám přednášel. Mimoto také v roli kněze vystupoval v Betlémské kapli, která je s ním i dnes po několika stech letech neodmyslitelně spojená. Zde šířil své názory, které měly napomoci k nápravě v té době špatně fungující církve. Tyto ideje se velmi často shodovaly s výroky anglického filozofa Jana Viklefa. Nicméně oba dva byli katolickou církví považováni za kacíře, za což byl Jan Hus vyšetřován. Vše vyvrcholilo 6. července 1415, když byl v Kostnici koncilem shledán vinným a odsouzen k upálení na hranici.¹⁸

Jak je již zmíněno v předešlé kapitole, církev se v této době nenacházela v dobré situaci a čelila nevřelým ohlasům za její chování. Raději se zabývala mocí a obstarávání nově získaných majetků místo toho, aby se věnovala prostému lidu, jenž hledá svoji víru. Mezi hlavní kritiky u nás patřil Jan Hus, který společně se

---

¹⁷ ČORNEJ, Petr. *Husitská revoluce: stručná historie*. Praha: Paseka, 2021. ISBN 978-80-7637-189-7. s. 23-24

¹⁸ Tamtéž s. 16

svými kolegy na pražské univerzitě probíral, jaké postupy by měly nastat za cílem zlepšit situaci. Součástí byl také například Jeroným Pražský, jenž sdílel stejný osud jako Jan Hus. Tato skupina hlásala, že církev by se měla navrátit k dodržování Bible a božího slova, jež je hlavně uvedené v Novém zákoně. Ten byl považován za nejdůležitější ze všech zákonů. Rovněž dávali důraz na minulost a tradice. Jan Hus neměl v plánu církev pouze kritizovat a poukazovat na její nedostatky, ale chtěl ji pomoci k lepším zítřkům. Nejednalo se o lehký úkol, ale situace si žádala zásadní změnu, jež se církvi nebude příliš zamlouvat. Ztotožňoval se s myšlenkami anglického filozofa Jana Viklefa, podle kterého se do tohoto problému měl zapojit dokonce i stát. Tento zásah měl spočívat v zbavení jak majetku církevních institucí, tak i politické moci jejím příslušníkům. V historii by se tato situace neodehrála poprvé a mnozí ji vítali včetně Václava IV. a vyšší šlechty, která vždy vedla s církví konkurenční boj o co největší pozemky a moc.¹⁹

Není asi těžké uhodnout, kdo nesdílel stejný názor a proč byl Jan Viklef považován za kacíře. Proto se reformní skupina společně s Janem Husem, která souhlasila s těmito myšlenkami, dostávala do větší pozornosti papežské kurie, kde hrozilo vyšetřování za nekatolický postoj. Jak už jsem výše zmínil, Jan Hus se tomuto procesu nakonec stejně nevyhnul a byl nucen kvůli tomu opustit Prahu. Hus se přitom svým postojem nesnažil odvrátit od katolické víry, ale naopak jako silně věřící ji chtěl napomoci ke spáse. Nicméně jeho myšlenky nedosahovaly požadovaného cíle, neboť místo nápravy křesťanství a navrácení se ke správnému způsobu chování, vznikaly větší rozepře, které vyústily v náboženskou revoluci.²⁰

Mistr Jan Hus se rozhodl vydat tři články, které měly přispět k reformě křesťanství. První se týkal již výše zmíněných pozemků církevních institucí a politického vlivu jejich svěřenců. Další článek pojednával o božím slovu, jež by mělo být volně šířeno a nikým neomezováno. Ve třetím zakazoval všem páchání smrtelných hříchů a zločinů, ze kterých se dotyčný nemohl vykoupit. Mistr Jakoubek ze Stříbra tyto principy rozšířil ještě o čtvrtý článek, jenž zaručoval všem věřícím, nehledě na společenské postavení, přijímání pod obojího způsobu. To znamenalo, že při mši obdrželi všichni účastníci hostii i víno, což mělo symbolizovat tělo a krev Ježíše Krista. Do té doby bylo zvyklostí, že se napít

---

¹⁹ ČORNEJ, Petr, Ivana ČORNEJOVÁ, Jan FROLÍK, et al. *Dějiny zemí Koruny české*. 10., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Paseka, 2021. ISBN 978-80-7637-212-2. s. 194-196

²⁰ Tamtéž s. 196-197

z kalicha mohli pouze kněží. Poukazovalo to na fakt, že jsou všichni rovni před božím zákonem. Právě tento kalich se stal jedním ze symbolů husitů. Tyto čtyři články jsou známé pod názvem Čtyři pražské artikuly. Později sloužily jako hlavní program, kterým chtěli husité dosáhnout křesťanské reformy.²¹

Je otázkou, proč Jan Hus byl církví shledán vinným z kacířství za jeho výroky, když jako silně věřící pouze usiloval o její blaho. Zajímal se i o prostý lid, nad kterým se nepovyšoval, neboť v jeho očích byli všichni rovni. Svým přístupem a názory si dokázal získat mnoho stoupců, kteří byli schopni za toto přesvědčení dokonce položit vlastní život. To ovšem nebylo Husovým cílem, ale jistě to vypovídá o jeho řečnických schopnostech. Podle Jiřího Kejře důvodem, proč byl Jan Hus římskou církví považován za kacíře, byla jeho až příliš velká věřící oddanost Bohu, která jej přiváděla do sporů, až ho nakonec stála život. Měl svá přesvědčení o ideálním křesťanství, která byla ta jediná a správná. Pokud někdo konal mimo tyto představy, byl silně Janem Husem kritizován, nehledě na postavení dotyčného. Mnohokrát svůj hněv mířil i na samotného papeže, o kterém hlásal, že není vrcholnou hlavou církve, protože i on může zhřešit, a proto tím jediným vyvoleným je Ježíš Kristus. Tyto výroky mohou působit jako absolutní nerespektování papeže a útoky proti němu se braly jako proti celé církvi. Jan Hus striktně dodržoval boží zákon, který upřednostňoval nad všemi ostatními. Pokud je nějaká činnost v rozporu s Kristovým zákonem, nelze ji vykonat, i když si to žádá výše postavená osoba. To vypovídá o tom, proč Hus neměl problém kritizovat krále nebo papeže. Právě až moc agresivní přístup, který si možná ani sám neuvědomoval, měl zásadní vliv na jeho osud.²² Ať už byl Jan Hus jakýkoliv, nelze mu odeprít jeho oddanost křesťanství, pro který raději umřel, než aby se jej vzdal. Proto se 6. července roku 1415 již nevrátil z kostnického koncilu živ.

---

²¹ ČORNEJ, Petr. *Husitská revoluce: stručná historie*. Praha: Paseka, 2021. ISBN 978-80-7637-189-7. s. 14

²² KEJŘ, Jiří. *Jan Hus známý i neznámý: (resumé knihy, která nebude napsána)*. Praha: Karolinum, 2009. ISBN 9788024616438. s. 49-55

2 CHARAKTERISTICKÉ RYSY HUSITSKÉ SPRÁVY

Husitská revoluce výrazným způsobem zasáhla do dění veřejné správy, protože narušila dosavadní uspořádání a strukturu, kterou se doposud Země České Koruny řídily. Přívrženci kalicha si dokázali prosadit své rysy do správy a značně se podíleli na celém řízení. Za počátek husitské správy je považovaná pražská defenestrace z 30. července 1419 a její konec je datován k roku 1436, kdy došlo k mírové dohodě se zneprátenými katolíky a uznání Zikmunda Lucemburského za českého krále. Jak totiž víme, necelý měsíc po událostech na pražské radnici zemřel Václav IV., který nezanechal mužského potomka, a tak jediným právoplatným nástupcem byl jeho mladší bratr. S takovým rozhodnutím ovšem nesouhlasili husité, kteří Zikmunda i přes jeho korunovaci z roku 1420 neuznávali a sami se snažili najít vhodnějšího kandidáta, což vedlo do situace, kdy role vladaře byla značnou dobu volná. To byla jedna z příčin, proč vznikla husitská správa. Takto velké hnutí totiž jednalo podle své libosti a nenacházel se zde nikdo, kdo by jej dokázal zastavit, nebo alespoň umírnit. Nicméně husitský zásah do veřejné správy byl tak velký, že ani Zikmund Lucemburský už v mírové době nemohl navrátit fungování státu do stavu ještě před revolucí. V tomto období totiž nastaly určité zásadní změny, jež dokázaly ovlivnit směřování českých zemí po celé 15. století. Husitské hnutí zasáhlo převážně celou strukturu veřejné správy, neboť v této době byla více rozdělena na menší odvětví. Nebude nejspíš překvapením, že největší změny se dotkly církevní správy, ale společně s ní prošla reformou i správa městská.²³

V období revoluce vznikly dva různé systémy veřejné správy, a proto v některých Zemích České Koruny fungovala odlišně oproti jiné. Husitské hnutí si svým velkým vlivem dokázalo prosadit své rysy, které způsobily zmíněnou rozdělenost. Nicméně nová veřejná správa fungovala pouze v oblasti, jež byla značně ovlivněna zneprátenými boji za křesťanství. To znamená, že husitská správa byla vykonávána pouze na území Českého království. V ostatních zemích probíhalo vše dosavadním způsobem, jako kdyby žádná revoluce nenastala. Husitská správa byla vykonávána především na různých shromážděních, kterým bylo přezdíváno sněmy. Pro ně nebyla kladena nějaká závažná pravidla

---

²³ ČECHURA, Jaroslav. *České země v letech 1378-1437: Lucemburkové na českém trůně II*. Praha: Libri, 2000. Dějiny českých zemí. ISBN 80-85983-98-2. s. 195

jako například pravidelné zasedání nebo její formálnost. Zasedání sněmu se účastnili zástupci různých husitských frakcí, kteří projednávali dění nejen uvnitř státu, ale zabývali se situací ve světě.²⁴

Období husitského hnutí můžeme rozdělit na tři etapy, jež jsou odděleny podle významných událostí, které se odehrály ve veřejné správě. První byla započata pražskou defenestrací a trvala až do roku 1421. Pro toto období je nejvíce charakteristická smrt Václava IV., po kterém zůstal uvolněný český trůn, a založení města Tábor. Další etapa je zahájena časlavským sněmem, což bylo jedno z nejdůležitějších husitských shromáždění. Kromě toho se v těchto letech dostával Jan Žižka do většího povědomí širokého okolí, díky jeho výborným vůdcovským schopnostem, které pomáhaly dosáhnout husitům nejednoho vítězství. Nastal zde i zlom na straně katolické církve. Ta začala přehodnocovat situaci ohledně husitů a namísto bojů se pokoušela naleznout společné východisko, čímž by ukončila několikaleté a nekončící spory. Přistoupit k tomuto kroku byli katolíci možná nuceni i z důvodů, že doposud veškeré jejich křížácké výpravy byly neúspěšné. Třetí a zároveň poslední etapa trvala od roku 1432, kdy probíhalo zasedání basilejského koncilu s husity o mírové dohodě. Proběhla klíčová bitva u Lipan, jež znamenala definitivní porážku radikálních husitů. Tato událost napomohla k diplomacii, neboť se zde již nenacházelo žádné hnutí, které by s vyjednáváním nesouhlasilo. Konec této etapy je datován k roku 1436, kdy na jihlavském sněmu byl stvrzen mír a také uznán Zikmund Lucemburský za právoplatného českého krále.²⁵

2.1 Husitské frakce

Jak již bylo možné z textu vypožorovat, tak husité netvořili jeden ucelený celek, jenž by společnými silami bojoval o nápravu křesťanství, ale byli rozděleni do různých frakcí. Důvodem jsou odlišné postoje, kterým se každé z hnutí prezentovalo. Všichni totiž prosazovali své myšlenky za jediné správné a často docházelo i k neshodám mezi samotnými frakcemi. Odlišnosti se našly i na přístupu k nápravě křesťanství. Někteří husité byli dokonce i nakloněni k vyjednávání

---

²⁴ VALENTOVÁ, Vendulka. *Vývoj české veřejné správy do roku 1989*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-843-3. s. 41-42

²⁵ MALÝ, Karel. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. Praha: Leges, 2010. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-39-4. s. 50-51

s katolickou církví, zatímco pro druhé tato varianta nepřicházela absolutně v úvahu. Z toho nám plyne základní rozdělení na radikální skupinu, která se nebála svých cílů dosáhnout bojovou cestou, a na umírněné, již upřednostňovali diplomacii a ukončení dlouholetého konfliktu.

Vznik husitských frakcí vyvrcholil po smrti Václava IV., kdy obzvláště radikálové vycítili svou příležitost k dalším krokům za záchranou křesťanství. Jak jsem již výše zmiňoval, docházelo k názorovým rozporům, neboť každý husita si pojal hlásání o božím zákoně odlišně. Proto se rozešli a rozprostřeli po celém Českém království a následně reprezentovali své přesvědčení.²⁶ Kromě dvou základních směrů na radikální a umírněné husity, docházelo ještě k podrobnějšímu rozdělení, a to podle místa jejich pobytu. Byl zde značný rozdíl mezi frakcí sídlící v Táboře nebo v Hradci Králové, i když oba dva patřili ke stejnému radikálnímu směru. Rozdíly se mnohdy mohly zdát jako nepatrné. Například jedno z hnutí kladlo menší důraz na jedno ze čtyř principů pražské artikuly a už se jednalo o odlišné pojetí, které nemohlo být ztotožňováno s druhým.

Umírnění husité měli v plánu se prosadit mírovou cestou. Snažili se dostat pod správu nejdůležitější úřady, čímž by získalo na síle jejich postavení a zároveň slovo k vyjednávání o budoucích krocích. Nikdy neměli v plánu se pouštět do bojů za víru, neboť respektovali přání mistra Jana Huse, který chtěl očistit křesťanství dosáhnout mírovou cestou. Proto byli po celou dobu nakloněni k vyjednávání s římskou církví a budoucím panovníkem, přičemž si pouze chtěli vydobýt právoplatné místo ve společnosti, aniž by byli nazýváni kacíři či pronásledováni. Umírnění husité toužili dosáhnout obdobné situace jako za vlády Václava IV., kdy zastávali důležitých pozic na královském dvoře. Bohužel panovníkovou smrtí a následným vypuknutím revoluce přišli o veškeré dosavadní postavení.²⁷

Dalším rozdílem mezi dvěma husitskými směry je to, že umírněné tvořila převážně lépe postavená společnost jako například šlechta nebo univerzitní mistři, zatímco mezi radikály se nacházeli spíše sedláci a rolníci. Důvodem je, že obě frakce měly odlišné názory týkající se rovnosti občanů. Radikální směr ji přijal v celé míře, ale umírnění husité pouze na bázi náboženské a nikoliv politické.

---

²⁶ ČORNEJ, Petr, Ivana ČORNEJOVÁ, Jan FROLÍK, et al. *Dějiny země Koruny české*. 10., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Paseka, 2021. ISBN 978-80-7637-212-2. s. 207

²⁷ Tamtéž s. 207

Chtěli si tak ponechat svoje nadřazené postavení, jelikož se jim přičila představa rovnosti šlechtice s prostým vesnickým občanem. Charakteristickým sídlem umírněných husitů bylo hlavní město Praha, které mělo vždy důležitou roli v na politickém dění ve státě. Nicméně se zde nacházelo i značné zastoupení radikálů, a proto mnohdy docházelo k rozepřím mezi oběma frakcemi.²⁸

Jak už jsem výše zmínil, husitští radikálové zastávali rozdílné představy oproti umírněným, ale zároveň se neshodovali ani mezi sebou, což vedlo ke vzniku dalších frakcí. Mezi nejdůležitější radikální směry patřily východočeský, táboorský a severočeský. První zmiňovaný měl sídlo v Hradci Králové a jeho příslušníci jsou také známí pod názvem orebité nebo sirotci. Svým postojem se sice příliš nelišili od umírněných husitů, ale zato místo diplomacie upřednostňovali hrubou sílu, která je měla dovést k vytouženému cíli. Dalším směrem byli táboři, kteří sídlili, jak lze odvodit, v obci Tábor. Tato pevnost byla založena v letech 1420 a patřila ke klíčovým místům, kde se odehrávala husitská správa. Pro Tábor je výjimečné, že jako jedinému směru se podařilo založit samostatnou církevní organizaci, která se lišila od římské církve. Posledním hlavním radikálním proudem byli severočestí husité, kteří nacházeli svá útočiště ve městech Žatec a Louny. Severočestí husité si udržovali blízký vztah s Tábořem, který čas od času vyústil ve vzájemnou spolupráci, což nebývalo mezi ostatními proudy zvykem. Každá frakce totiž razila odlišný postup za víru a snažili se získat co největší vliv, aby prosadili svůj režim za ten jediný a správný. Nejednalo se o zdravou rivalitu, neboť toto soupeření o nejlepší postavení mnohdy přerostlo až do bojů mezi samotnými husitskými směry. Jediné, co všechny přívržence kalicha spojovalo, byly čtyři pražské artikuly a semknutost vůči zásahům zvenčí. Nicméně široké okolí dlouhou dobu husity na nějaké směry vůbec neodlišovalo, protože si stále drželi nálepky znepřátelených kacířů, a proto všichni byli považováni za jedny a ty samé.²⁹

2.2 Tábor

Tábor je nejvýznamnějším odkazem, který nám zde zůstal po husitech, neboť toto město vzniklo právě díky nim a bylo jedním z hlavních sídel.

---

²⁸ ČORNEJ, Petr, Ivana ČORNEJOVÁ, Jan FROLÍK, et al. *Dějiny země Koruny české*. 10., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Paseka, 2021. ISBN 978-80-7637-212-2. s. 208

²⁹ Tamtéž s. 208-211

Bylo založeno v roce 1420 a mělo se jednat o nové revoluční místo, které mělo v ostatních vzbuzovat symboly rovnosti a spravedlnosti. Zároveň si zde také husité kladli ideje, jež byly až nereálné, a proto od nich museli později upustit. Tábor také značně ovlivňoval chod veřejné správy v Českém království, poněvadž místní radikálové patřili k nejvíce orodujícím směrům bojujícím za pravdu božího zákona. Není proto divu, že toto město je charakteristickým symbolem husitské správy.

Husité obsadili někdejší hrad Hradiště nad Lužnicí, na kterém se rozhodli postavit vlastní pevnost. Ta sloužila nejen jako ochrana před útoky, ale zároveň se jednalo o prostor, kde mohlo vzniknout nové společenství, jenž spojuje osoby stejného vyznání. Strukturu obyvatel tvořil převážně prostý lid, který v tom spatřil možnost nového lepšího života, a kazatelé, kteří hlásali o božím zákoně a Kristově návratu na Zem, což šířili mezi všechny ostatní. Tábor byl založen v představách, že všichni zde žijící si budou rovni ať už v otázce postavení, nebo dokonce majetku. Ohledně společenské rovnosti byl vytvořen nový vztah mezi lidmi, jenž představoval pouto bratrské, protože všechny spojovala stejná víra. Vlastnické vyrovnání bylo z důvodů, aby se husité předem vyhnuli nějakým rozepřím na základě velikosti majetku. Proto se nově příchozí při vstupu do Tábora vzdali svých věcí ve prospěch obce, pro kterou to znamenal další finanční zisk, jenž mohl být využit pro hospodaření nebo vylepšení místních podmínek pro žití. Tím byl částečně pokryt výpadek příjmů z daní, poddanství nebo úroků, jelikož jejich vybírání bylo zrušeno.³⁰

Místní představy společnosti o víře a o fungování celé nově vzniklé komunity byly popsány v chiliastických člancích, jenž hrály důležitou roli v založení Tábora. Jedná se dokonce o první právní památku po husitech, protože čtyři pražské artikuly byly oficiálně schváleny až na čáslavském sněmu o rok později. V tomto dokumentu jsou vyjádřeny všechny tábořské myšlenky jako například již výše zmíněné představy o rovnosti mezi lidmi na základě vlastnictví a společenského postavení. Kromě toho se zde nachází i otázky týkající se církve, od které se husité vymezili a učinili některé změny. Zavedli, že boží slovo bylo vykládáno nejen kněžími, kteří k tomu byli dosud jedinými pověřenými.³¹

---

³⁰ MALÝ, Karel. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. Praha: Leges, 2010. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-39-4. s. 51-52

³¹ VALENTOVÁ, Vendulka. *Vývoj české veřejné správy do roku 1989*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-843-3. s. 49-50

V Táboře husité upřednostňovali demokratickou formu vlády, o čemž vypovídá volba čtyř hejtmanů, kteří si mezi sebou rozdělili výkon potřebných funkcí. Zároveň svoji vlastní správu vykonávali na způsob připomínající teokratickou republiku, jež byla podpírána jediným právním předpisem, a to božím zákonem. Dále se zde nacházel jeden z hlavních husitských svazů. Ten byl tvořen společně s okolními městy, která se připojila k Táboru, a ve značné míře ovlivňoval dění veřejné správy na regionální úrovni. Po několika letech od založení Tábora došlo ke změnám vnitřního uspořádání organizace, kdy se vytvořily dvě samostatně fungující jednotky. Jednalo se o obec polní a obec domáci. Každá z nich měla v čele dosazenou vlastní osobu, která zajišťovala její fungování. U polní obce vykonával dozor polní hejtman a jednalo se především o vojenské sdružení, které se zabývalo válečnými záležitostmi. Zatímco domáci obec se pod dohledem městských rad spíše zaměřovala na chod společnosti. Následně byly obě obce odpovědné společnému vladaři.³²

Změna v organizaci v Táboře nastala po odchodu Jana Žižky, který si založil vlastní husitské hnutí v Hradci Králové a byli známý jako orebité. Proto se táborští rozhodli posílit své vojenské jednotky a to především navýšením jejich počtu. Zaměřili se konkrétně na domobranu, jež díky tomu, že se rozrostla, utvořila novou samostatně fungující jednotku. Její činnost následně vedla k reorganizaci a vzniku polní obce.³³

Za první čin nově vzniklé tábořské společnosti se považuje volba představitelů do jejího čela, konkrétně již výše zmíněných čtyř hejtmanů. Jelikož se jednalo o nejlépe postavené osoby, tak jimi nemohl být každý, a proto si zvolili své zástupce na základě zkušeností získaných během let a vykonaných zásluh pro husity. Na základě toho byli i hejtmané uspořádáni do pořadí. Jedním z nich byl například i známý Jan Žižka z Trocnova, který se v husitských taženích prokázal jako vynikající vojevůdce.³⁴

---

³² MALÝ, Karel. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. Praha: Leges, 2010. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-39-4. s. 52

³³ ŠMAHEL, František. *Návraty k pramenům: studie k počátkům husitského Tábora*. Praha: Argo, 2020. Historické myšlení. ISBN 978-80-257-3322-6. s. 127

³⁴ Tamtéž s. 338

3 VEŘEJNÁ SPRÁVA V HUSITSKÉ DOBĚ

Jak jsem již několikrát zmínil, husitská revoluce měla značný vliv na dění v Českém království, což se promítlo do působení veřejné správy. Ta trvala od roku 1419, kdy byla zahájena pražskou defenestrací a její konec je spojován přijetím basilejské kompaktáty jihlavským sněmem v roce 1436. Díky husitskému hnutí došlo k reorganizaci veřejné správy, protože vznikly nové správní orgány a celé fungování bylo postaveno na jiném systému než za vlády Václava IV. Tato změna se týkala pouze Českého království, poněvadž v ostatních zemích České Koruny neměli kališníci tak silné zastoupení, a tudíž i slovo. Toto období je charakteristické v tom, že zde chybí ústřední královská moc, což zapříčinilo reformu veřejné správy a vznik nových správních orgánů. Díky tomu se také začali ve veřejné správě více zapojovat rytíři a města, která zastoupila zmíněnou absenci panovníka.³⁵

3.1 Ústřední správa a zákonodárství

Po smrti českého krále Václava IV. zůstává prázdné místo na trůnu, neboť neměl žádného mužského potomka, který by převzal otcovu roli. Jediným právoplatným následovníkem se stává jeho mladší bratr Zikmund Lucemburský, který kvůli svým znepráteleným vztahům, hlavně s husitskými frakcemi, byl společností odmítnut za nového panovníka. Proto nastává období, kdy role vladaře je prázdná a ústřední královská moc je ve veřejné správě opomíjena. Její úlohu zastupují nové správní orgány, které nabírají na síle a dostávají se tak více do popředí, což by se jistě za normálních okolností nestalo.

3.1.1 Panovník

Odmítnutí Zikmunda Lucemburského za českého krále a následné prázdné místo na trůnu vyvolalo mezi husitskými frakcemi odlišné postoje, jak dále pokračovat. V Táboře byli rozhodnuti se od královské moci odtrhnout a vykonávat svoji správu nadále nezávisle tak, jako tomu bylo dosud. Zatímco například husité v Praze krále nezatracovali a pouze vykonávali jeho činnosti do doby, než se

---

³⁵ VALENTOVÁ, Vendulka. *Vývoj české veřejné správy do roku 1989*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-843-3. s. 41

objeví vhodný kandidát na uvolněný trůn. Poté se následně znovu podrobí jeho autoritě a příkazům, které z této role vzejdou. Nicméně se nebyli ochotni vzdát všech výsad, neboť toužili více se podílet na fungování státu i během přítomnosti krále. V plánu sice bylo navrátit vládu panovníkovi, ale do jisté míry mu ji omezit. Jedním takovým pokusem byl ze strany husitů uspořádaný manifest v roce 1420, který byl z Prahy poslán do Benátek. To mělo vést k navázání vztahů mezi oběma zeměmi a zjistit více o tamější formě státu, v jejímž čele byl dóže, který měl oproti králi výčet pravomoci menší. Toto jednání možná mělo spíše vést k provokaci Zikmunda Lucemburského, poněvadž o novou státní reformu se nijak více neusilovalo. Husité neopomíjeli ani hledáním nového panovníka, a proto ve stejném roce, kdy dochází k manifestu, je opět z Prahy vyslané poselstvo do sousedního polského království, kde byl předběžně nabídnut prázdný český trůn. O rok později již byla oficiálně vyslaná družina, která oslovila polského krále Vladislava Jagellonského a litevského velkoknížete Vitolda, aby kandidovali na českého panovníka. Druhý zmiňovaný uchazeč vyšel husitům vstříc, ale pouze částečně. Vitold se nestal novým českým králem, ale vyslal do naší země Zikmunda Korybutoviče, který přijal roli zemského správce v roce 1422.³⁶

Zikmund Korybutovič svoji funkci vykonával pouze jeden rok. Nejdůležitější jeho krokem bylo schválení husitských čtyř pražských artikul, které byly oficiálně sestaveny na čáslavském sněmu. Nicméně se nevyhýbal ani diplomacii s katolíky. Byl to také Korybutovič, kdo nechal svolat druhé zasedání čáslavského sněmu. V roce 1423 byl na příkaz Vitolda nucen odstoupit ze své funkce a odejít z Českého království. Nejednalo se o definitivní odchod, protože o rok později se i přes nesouhlas v jeho okolí vrátil zpět a prohlásil se za nového českého krále, který zde stále chybí. Sice se za něj Zikmund Korybutovič považoval, ale oficiálně tomu tak nebylo. Jediný, kdo jej uznal za krále, byl pražský městský svaz, a proto mu scházelo jak patřičné postavení, tak i pravomoci. Tato podpora netrvala věčně, protože si Zikmund Korybutovič husity zneprátlil, poněvadž začínal v různých otázkách dávat přednost katolíkům, čímž si pohřbil veškeré šance na český trůn. Vše vyvrcholilo pražským povstáním v roce 1427, které mělo za následek jeho vykázaní z Čech. Tímto se husité vzdali jakýchkoliv dalších pokusů o hledání vhodného kandidáta na panovníka, a proto se raději

---

³⁶ HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, Jan JANÁK a Jan DOBEŠ. *Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost*. [1. vyd.]. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-709-1. s. 79

zaměřili na Zikmunda Lucemburského, u kterého se snažili pomocí diplomacie a určitých ústupků dosáhnout svých cílů.³⁷

3.1.2 Husitské sněmy

Husitské sněmy se staly při absenci královské moci hlavním orgánem ústřední správy v Čechách. Na zasedání těchto sněmů se projednávaly veškeré důležité otázky, které se týkaly země a které bylo třeba vyřešit. Účastníci řízení byly různé osoby zastupující určitou společenskou skupinu nebo instituci. Například jednotlivé husitské frakce, šlechty, města nebo polní obce. Zajímavostí je, že na zasedání občas dorazili i zástupci katolíků, což jistě vyvolá značné představy o průběhu debaty. Pro husitské sněmy je charakteristické, že neměly pevně dané, jak často se budou jejich schůzky konat a kolik přítomných členů je potřeba pro jejich zahájení. Z toho důvodu se počet účastníků vždy lišil. V husitských sněmech zasedají různé společenské vrstvy, kdy v tomto období se dostávají ke slovu i zástupci nižší šlechty nebo měst. Pro druhé jmenované se jedná o příležitost, jak dosáhnout většího postavení a přilepšit si v podmínkách pro žití ve svém regionu. Tento nový způsob, kde města prosazují své zájmy, se zdál jako úspěšný, protože v pozdější historii se tímto systémem inspirovaly další české sněmy.³⁸

Jak bylo již výše zmíněno, husitské sněmy se scházely nepravidelně. Nikdo neměl žádnou zvláštní funkci pro jejich svolání. V praxi to probíhalo většinou tak, že ten, kdo měl zrovna v danou dobu největší mocenské postavení, byl i oprávněn vydat iniciativu pro zasedání sněmu. Na tomto sjezdu bylo nejdůležitější zvolit zemskou radu. Jednalo se o pověřený orgán, který bude udržovat stabilitu státu do doby, než proběhne další sezení sněmu.³⁹

Jeden z prvních husitských sněmů, který je zároveň považován za jeden z nejdůležitějších, se konal v Čáslavi roku 1421. Na tomto zasedání se shodli na zavrnutí Zikmunda Lucemburského jako následovníka české koruny. Stalo se

---

³⁷ HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, Jan JANÁK a Jan DOBEŠ. *Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost*. [1. vyd.]. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-709-1. s. 80

³⁸ VALENTOVÁ, Vendulka. *Vývoj české veřejné správy do roku 1989*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-843-3. s. 43

³⁹ Tamtéž s. 44

to poté, co se rozhodl nerespektovat podmínky od české šlechty, za kterých se může stát panovníkem. Dále na sněmu byly přijaty čtyři pražské artikuly jako oficiální husitský program, což znamenalo velký úspěch kališnického hnutí. Došlo také ke zvolení nové zemské rady, jež měla celkem dvacet členů. Představitelé vyšší a nižší šlechty zde měli oba dva shodně po pěti mluvčích a zbytek byl tvořen zástupci měst, pro které jasně hraje početní převaha. To pouze potvrzuje jejich důležitost v zemské správě. Nejvíce zástupců v husitském sněmu z měst měla Praha a následně po ní to byl nově vzniklý Tábor.⁴⁰

V pozdějších husitských sněmech dochází k nejedné úpravě zemské rady. Nejprve se roku 1423 mění počet členů, kdy z původních dvaceti je nově voleno již pouze dvanáct. Poslední změna nastává o deset let později, kdy sněm volí jednoho zemského správce a k němu dalších dvanáct osob, které představují jakýsi jeho poradní orgán, jenž mu má s funkcí pomoci. Těchto sněmů se během husitské revoluce sešlo k zasedání celkově asi dvacet. Nejčastěji se sněm zabýval otázkami týkajícími se peněz a hospodaření státu. Za jednu z důležitějších záležitostí lze považovat situaci ohledně mincování mimo Kutnou Horu a Prahu. Pražská mincovna fungovala pouze mezi lety 1420-1422. Ta byla založena z důvodu nesoudržnosti Kutné Hory a husity. Nicméně po změně jejího stanoviska byla opět přenechána veškerá činnost jí a pražská mincovna se zavřela. Sněm kvůli kontrole razení mincí dokonce dvakrát jmenoval mincmistra, který měl na celý průběh dávat pozor. Sněmy také řešily otázky týkající se daní. V dřívějších letech byl zaveden jednotný systém pro vybírání tzv. berní daní, který platil po celém území, ale to v této době neplatilo. Ne ve všech částech území totiž byly daně vybírány, protože se městské svazy nebo kraje samy rozhodovaly, zda po svých občanech budou tyto poplatky chtít, či nikoliv. Nicméně začátkem třicátých let dochází k mírnému souladu mezi regiony, což připomíná předchozí daňový systém.⁴¹

3.2 Regionální a místní správa

Na regionální úrovni měly největší vliv městské svazy. Jednalo se o spolek, který byl vytvořen několika husitskými městy. Svaz měl na starosti hospodaření

---

⁴⁰ VOJÁČEK, Ladislav, Karel SCHELLE a Vilém KNOLL. *České právní dějiny*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-257-8. s. 44-45

⁴¹ HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, Jan JANÁK a Jan DOBEŠ. *Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost*. [1. vyd.]. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-709-1. s. 81

a správu na celém svém území. Ke vzniku městských svazů docházelo díky úzké spolupráci okolních měst, které následně utvořily nové správní zřízení. V husitském období existovaly celkem čtyři svazy. Tři z nich nesly název podle svého hlavního sídla a poslední zdědil stejné označení, jímž se prezentovala zdejší husitská frakce. Jednalo se o svaz Pražský, Tábořský, Orebsko-sirotčí a Žatecko-lounský.⁴²

3.2.1 Krajská správa

Ani krajská správa se nevyhnula změnám v husitské revoluci. V této době dochází k jejímu dočasnému nahrazení, kdy klíčovou úlohu převezmou nově vznikající městské svazy a landfrídy. Zatímco husité zakládali spíše první zmiňovaný celek, tak katolíci se přikláněli k landfrídům. Jednalo se o smlouvy šlechticů a měst, kteří se díky nim spojili a utvořili spolek. Jako tomu u smluv běžně bývá, i zde platila jistá časová lhůta pro její platnost a závazná pravidla, kterými jsou dotčené subjekty vázány. Landfrídy nejprve vznikly za účelem vzájemné pomoci proti společnému nepříteli, ale později se tato spolupráce prohloubila na ochranu celkové bezpečnosti a pořádku jako takového. Mezi nejznámější landfrídní smlouvy patří plzeňská, která spojovala místní katolíky. Městské svazy a landfrídy měly stejné vrcholné představenstvo, jelikož v obou případech v čele stáli volení hejtmané a rada.⁴³

Nicméně v poslední etapě husitské revoluce nastává obnova dřívějšího systému krajské správy. Stává se tak konkrétně v roce 1432, kdy zemský sněm nechal svolat sněmy na krajských úrovních, kde proběhla volba krajských hejtmanů. Jak už bylo zvykem, svoji funkci nevykonával sám, ale byla mu taktéž zvolena pomocná rada.⁴⁴ Mezi činnosti hejtmanů patřilo svolávání schůze krajských sněmů a následné udržování stabilní připravenosti vojenských jednotek, kterými měl být udržován pořádek v regionu a bránění civilisté před případnou

---

⁴² VALENTOVÁ, Vendulka. *Vývoj české veřejné správy do roku 1989*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-843-3. s. 44

⁴³ VOJÁČEK, Ladislav, Karel SCHELLE a Vilém KNOLL. *České právní dějiny*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-257-8. s. 93

⁴⁴ Tamtéž s. 45

invazí nepřátel. Pokud došlo k nějakému provinění, hejtmané vystupovali i v rolích soudců, kdy tyto prohřešky prověřovali a vykonávali rozsudek.⁴⁵

3.2.2 Městské svazy

V husitském období získávala města většího politického postavení. Tento vliv se promítl ve veřejné správě, která se novému systému podřídila. Postupem času docházelo ke spojování okolních měst za cílem spolupráce, což mělo za vznik prvních svazů. Na našem území existovaly celkem čtyři. Nejednalo se o sdružení například pouze dvou měst, ale jejich výčet byl značně vyšší. Ten se během revoluce často měnil, ať už díky vývoji válek či přiklonění se k určité víře. Městské svazy spolu často vedly rozepře, jelikož zastávaly odlišné názory a především chtěly samy dosáhnout, co největší politické síly. Nicméně docházelo i ke spojení a to zejména proti společnému nepříteli, jež byla katolická církev a její stoupenci.

3.2.2.1 Pražský městský svaz

Pražský městský svaz je nejstarším ze všech čtyřech husitských svazů a zároveň se také jednal o největší. Celkově byl tvořen okolo dvaceti královskými či poddanskými městy. Patřilo sem například Staré Město pražské, Nové Město pražské, Menší Město pražské, Rokycany, Kadaň, Chomutov, Nymburk, Kutná Hora a další. Počet se během období měnil, záleželo totiž na aktuálním vývoji revolučních bojů, protože si katolíci s husity navzájem dobývali svá města, která si následně vzali pod svoji kontrolu. Největšího mocenského vlivu dosáhl pražský svaz v době čáslavského sněmu, kdy mu byla udělena pravomoc jej svolat a zároveň dosáhl nejpočetnějšího zastoupení v nově zvolené zemské vládě. Boje o politické postavení sváděl nejvíce s táborským svazem, jež mu byl hlavním sokem, a s kterým se často názorově rozcházel.⁴⁶

Pražský městský svaz je sdružení měst, které je postaveno na systému fungování městských správních orgánů a institucí. Nedochozí zde k nějakým výrazným změnám oproti předchozímu režimu. V podstatě byly tyto městské

---

⁴⁵ HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, Jan JANÁK a Jan DOBEŠ. *Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost*. [1. vyd.]. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-709-1. s. 82

⁴⁶ JUROK, Jiří. *Příčiny, struktury a osobnosti husitské revoluce*. České Budějovice: Veduta, 2006. ISBN 80-86829-22-7. s. 10-18

správní orgány zachovány a případně upraveny. Jediným nově vytvořeným byla polní obec, která zde ovšem nehrála velkou roli, protože neměla mocenské a vojenské pravomoci jako to bylo v jiných husitských svazech. Správní orgány, které se staraly o záležitosti pražského městského svazu, byly městské rady, rady starších, velká obec, městská kancelář, hejtmané přičleněných měst a hradů, rychtáři, zemské úřady podkomořího a mincmistra, purkrabí Hradčan a Vyšehradu.⁴⁷

Důležité je si vysvětlit dění a vlastně celou situaci ohledně hlavního města. Praha je totiž souměstí čtyř měst a některá z nich si v době husitské revoluce ponechává svoji samostatnost. Jedná se především o Staré Město a Nové Město. Tyto města měla své vlastní orgány, v jejímž čele stála městská rada a purkmistr. Během husitské revoluce panovaly různé vztahy mezi těmito pražskými městy, které se často měnily. Mnohdy totiž zastávala odlišné postoje, jako například jedno město souhlasilo s umírněnými husity, zatímco druhé bylo nakloněno více k radikálnímu křídlu. Někdy tyto problémy přerostly až v samotné boje. Nicméně obě města dokázala nalézt i společnou řeč, protože na čas dokonce spojila své městské rady do jedné. Jediný problém byl v odlišném počtu jejich členů. Zatímco Staré Město jich mělo osmnáct, Nové Město pouze dvanáct, a proto jako kompromis vznikla nová patnáctičlenná. Celkově vztahy mezi oběma městy dosti ovlivňovaly dění v celé Praze.⁴⁸

Správní orgány husitských městských svazů byly postaveny převážně na demokratické systému, kdy rozhodnutí náleželo buď kolegiálnímu sboru, nebo jedinci, který za něj nesl zodpovědnost. Dále bylo pro husitskou samosprávu charakteristické, že se na ni podílely různé vrstvy veřejnosti a nikoliv pouze šlechta.⁴⁹ Šlechta neměla v pražském městském svazu tak silný vliv. Dokonce její postavení zde bylo nejslabší ze všech husitských svazů. Zastávala především pozice jako jsou vrchní hejtmani pražské hotovosti, hejtmani měst a hradů, purkrabí a některé zemské úředníky. Největšího vlivu se jim dostalo v období vládnutí Zikmunda Korybutoviče, poněvadž byla součástí jeho knížecí rady.⁵⁰ Funkce

---

⁴⁷ JUROK, Jiří. *Příčiny, struktury a osobnosti husitské revoluce*. České Budějovice: Veduta, 2006. ISBN 80-86829-22-7. s. 26-27

⁴⁸ Tamtéž s. 13 a 19

⁴⁹ ČORNEJ, Petr a ZELENKA, Jaromír, ed. *Velké dějiny země Koruny české. Svazek V., 1402-1437*. Vyd. 1. Praha: Paseka, 2000. ISBN 80-7185-296-1. s. 382

⁵⁰ JUROK, Jiří. *Příčiny, struktury a osobnosti husitské revoluce*. České Budějovice: Veduta, 2006. ISBN 80-86829-22-7. s. 12-13

vrchního hejtmana pražské hotovosti představovala velitele ozbrojených sil. V období revoluce došlo k rozdělení měst na čtvrtě, jenž ke každé byl přiřazen právě jeden, aby na ni dohlížel a zodpovídal za její bojeschopnost. Toto rozdělení se uplatnilo a přetrvalo i po konci husitských válek. Od této funkce se neliší příliš hejtmani měst a hradů, kteří byli Prahou, jakožto hlavním zástupcem pražského svazu, dosazováni do nově připojených měst. Ty kromě vojenských úkolů, měli na starost i správu a soudní funkce.⁵¹

Základním správním orgánem městské samosprávy byly městské rady, které se zachovaly z předešlého režimu. Jejich složení se zpravidla skládalo z dvanácti konšelů, ale nebylo to pravidlem, protože již výše zmíněné Staré Město jich mělo osmnáct. V dřívějších letech bylo zvyklostí, že tyto členy schvaloval samotný panovník či podkomoří, ale to v této době neplatilo. Důvodem byla jednak chybějící královská moc a podkomořský úřad, který fungoval během revoluce pouze pár let, a jeho funkce byly značně pozměněny. Tyto dva faktory dávaly husitským městům značnou volnost, ale neumožňovaly jim zcela absolutní, jelikož je vázala povinnost vůči svému svazu. Podle něj se totiž odvíjely politické postoje a zájmy, jež byla členská města nucena dodržovat. Míra nezávislosti těchto husitských měst záležela na různých okolnostech, jako je například jejich vojenská síla, tradice či způsob připojení do svazu, jestli se jednalo o dobrovolnou, nebo násilnou cestu.⁵²

Úlohy městských rad se během revoluce měnily, jelikož se odvíjely od jejich politického postavení. V určitých letech byla dokonce na krátkou dobu zastíněna velkou obcí, která měla zpočátku pouze dohlížet na její výkon a sloužit jako kontrolní orgán. Městské rady měly na starost jmenování hejtmanů do nově připojených měst a mincmistrů, ke kterému byl potřebný souhlas od velké obce. Dále jim náležel výkon činností, který byl důležitý pro chod a organizaci města. Kromě toho se jednalo o orgán, který veřejně zastupoval své město navenek.⁵³

Jak již bylo zmíněno, městské rady byly odpovědné velké obci. Jednalo se o veřejné shromáždění všech plnoprávných obyvatel, kteří měli zájem se podílet

---

⁵¹ HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, Jan JANÁK a Jan DOBEŠ. *Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost*. [1. vyd.]. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-709-1. s. 77 a 212

⁵² ČORNEJ, Petr a ZELENKA, Jaromír, ed. *Velké dějiny zemí Koruny české. Svazek V., 1402-1437*. Vyd. 1. Praha: Paseka, 2000. ISBN 80-7185-296-1. s. 382-383

⁵³ JUROK, Jiří. *Příčiny, struktury a osobnosti husitské revoluce*. České Budějovice: Veduta, 2006. ISBN 80-86829-22-7. s. 15-16

na správě města. Termín velká obec se používal pouze v Praze, zatímco v jiných městech se objevoval název všechna či veškerá obec. Velká obec před revolucí sloužila pouze jako kontrolní orgán, ale po jejím vypuknutí došlo k výrazným změnám. Nejprve dochází k jejímu rozšíření, protože se začali zapojovat do rozhodování i neplnoprávní obyvatelé. Těm se těžko mohlo zabránit účastnit se shromáždění, které probíhalo veřejně a na snadno dostupném místě. Tyto schůzky se konaly nepravidelně a byly charakteristické svým živým průběhem, protože místo poklidného jednání o potřebách a cílech města, připomínala spíše nátlakové akce a manifestace.⁵⁴

Velká obec se v určitých letech dostala do fáze, kdy svým mocenským postavením předčila i městské rady a hlavní činnosti spadaly do její kompetence. Tato situace se odehrála na začátku dvacátých let, která vyvrcholila po roce 1424. V tomto období se znovu vrátil Korybutovič do Čech a městská rada se opět dočkala lepšího postavení. Velká obec měla v letech svých výsad například na starost vydávání dekretů o rozprodání statků uprchlých měšťanů, o nastolení církevní jednoty a disciplíny, o klidu a veřejné bezpečnosti, o minci a mnoho dalšího.⁵⁵

Dalším správním orgánem městské samosprávy byla starší obec nebo také jinak starší rada. Ta sloužila jako takový prostředník mezi velkou obcí a městskou radou. Jelikož jednání velké obce neprobíhala zrovna poklidnou cestou, tak tato starší rada měla napomáhat ke komunikaci a spolupráci mezi oběma orgány. Její celkový počet členů se v každém městě lišil. Rozsah byl různý, někde se jednalo o pár jednotlivců, zatímco jinde mohlo jít o několik desítek lidí. V obecních starších se především objevovali bohatší měšťané nebo osoby, které byli ceněni díky své autoritě či vlivu. Často docházelo k tomu, že někteří členové po skončení svého mandátu přecházeli do jiného orgánu jako například do městské rady, aby se stále podíleli na politickém vlivu. Stejný proces probíhal i opačným směrem, kdy zástupci městských rad doplnili řady obecních starších. Tento systém značně komplikoval prosazení se politiků, jenž nepocházeli ze zdejšího města.⁵⁶

---

⁵⁴ ČORNEJ, Petr a ZELENKA, Jaromír, ed. *Velké dějiny zemí Koruny české. Svazek V., 1402-1437.* Vyd. 1. Praha: Paseka, 2000. ISBN 80-7185-296-1. s. 383

⁵⁵ JUROK, Jiří. *Příčiny, struktury a osobnosti husitské revoluce.* České Budějovice: Vedita, 2006. ISBN 80-86829-22-7. s. 15-16

⁵⁶ ČORNEJ, Petr a ZELENKA, Jaromír, ed. *Velké dějiny zemí Koruny české. Svazek V., 1402-1437.* Vyd. 1. Praha: Paseka, 2000. ISBN 80-7185-296-1. s. 384

Díky absenci královské moci si husité během revoluce upravili zemské úřady, které nabyly jiného významu a funkcí. V předešlých letech zastávaly vyšší mocenské příčky než samotná města, ale nyní jim byly zcela podřízeny. Jedná se například o úřad podkomořího. Ten po změnách nebyl již úředníkem nad městy ale v jejich službách. Podkomoří se zajímal o záležitosti týkající se zabaveného církevního majetku. Dalším úřadem, jež prošel změnou, byl rychtářský úřad. Z pozice královského zástupce ve městech se v husitské revoluci stal výkonným orgánem městské rady, které byl zcela podřízen. Místo vybírání rychty, jež převzalo samotné město, nyní vykonával dozor nad pořádkem ve městě.⁵⁷

Posledním správním orgánem v pražském městském svazu byla staroměstská městská kancelář. V jejím čele byl kancléř a měla zastoupit funkci chybějící královské kanceláře. Staroměstská kancelář mohla udělovat městům určitá privilegia, ale také zajišťovala administrativní povinnosti týkající se husitských sněmů a politické jednání, které řešila otázky, jak uvnitř českého státu, tak mimo něj. Kromě toho měla staroměstská kancelář na starost tzv. městské knihy, které měly nahradit, alespoň dočasně zemské desky, jelikož k těm byl znemožněn přístup. Vše bylo kvůli Zikmundu Lucemburskému, jenž je ukrýval na Karlštejně. Jakmile by byly zemské desky znovu dostupné, mělo se k jejich používání navrátit, ale byly by doplněny o zápisy z městských knih.⁵⁸

3.2.2.2 Tábořský městský svaz

Druhým husitským svazem a velkým konkurentem pražského byl tábořský městský svaz. Celkový výčet jeho měst se pohyboval okolo deseti. Byl charakteristický pro své radikální hnutí, kterým se během revoluce reprezentoval. Svými postoji měl blízko k dalšímu husitskému svazu, kterým byl východočeský neboli orebsko-sirotčí. Společně dokonce v letech 1424-1427 svazy tvořily unii, jež nesla název tábořsko-sirotčí. Jejím účelem bylo spojit síly, které byly potřebné k bojům o politickou moc v zemi. Unie sváděla boje s Prahou a Zikmundem Korybutovičem, kterého obvinila ze spojenectví s katolíky.⁵⁹

---

⁵⁷ HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, Jan JANÁK a Jan DOBEŠ. *Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost*. [1. vyd.]. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-709-1. s. 77 a 212

⁵⁸ Tamtéž s. 82

⁵⁹ JUROK, Jiří. *Příčiny, struktury a osobnosti husitské revoluce*. České Budějovice: Veduta, 2006. ISBN 80-86829-22-7. s. 36

V táborském městském svazu došlo k největším změnám ve veřejné správě, neboť její systém byl zcela překopán a pozměněn. Vzniklo zde totiž mnoho nových městských orgánů, které doplnily některé již dříve fungující. Kvůli probíhající se válce s katolíky byly nejprve zakládány orgány vojenského charakteru a až později docházelo i na jiného typu. Prvním takovým vzniklým byli čtyři hejtmané, kteří stáli v čele Tábora, a o kterých jsem se již v předchozí kapitole zmiňoval. Poté je tady zvolen vlastní biskup a jeho kněží. Tábor se totiž osamostatňuje od církve a zakládá si vlastní. Další orgány, které se podílely na správě městského svazu, byly městské rady, velká obec a jí podřízená rada starší. Tyto instituce jsou nám již známy z pražského svazu.⁶⁰

Úřad čtyř hejtmanů představoval nejen první samosprávný čin Tábora, ale zároveň se jednalo o zcela nový orgán a veřejnosti tak neznámý. Byl založen na podstatách demokratismu, kdy vládnoucí moc nenáležela pouze jedné osobě. Jednalo se o vojenskou instituci, kdy jedním z představitelů byl proslulý husitský velitel Jan Žižka. Trval pouze dva roky, kdy po vzniku polní a domácí obce tento úřad zaniká. Působnost těchto hejtmanů nebyla pouze v Táboře, ale samotný městský svaz se podobně jako například v Praze, dělil na dvě hlavní centra. Vedle Tábora zaujal místo Písek a oba společně tvořila hlavní zástupce celého svazu. Z toho důvodu došlo k rozdělení hejtmanského úřadu, když po dvou vykonávali dohled nad určitým centrem. Podle záznamů byl dokonce Jan Žižka jeden z dvojice, jenž se vydal do Písku. Dochází i k rozdílům mezi oběma centry, kdy každé zastává odlišné postoje a postupy. Zatímco ohledně Jana Žižky se shromažďují spíše umírněnější husité, v Táboře je jasná převaha extrémních radikálů. Tyto odlišnosti vedly k rozepřím, což v budoucnu vyvrcholilo až v samotný odchod Jana Žižky, který si založil svůj vlastní husitský svaz. Jednou z příčin, jenž ho vedla k tomuto kroku, byly nevřelé vztahy s táborským biskupem Mikulášem. Ten společně se svými kněžími ovlivňovali nejen politiku a postoje táborského bratrstva, ale také se měli podílet na vojenském velení, což mohl nelibě nést Jan Žižka.⁶¹

Jak už jsem se zmínil v předchozí kapitole, kde jsem se již situací kolem Tábora zabýval, tak zde došlo ke změně vnitřního uspořádání, kdy vznikají dvě samostatně fungující jednotky. Jedná se o polní a domácí obec. Obě dvě mají své

---

⁶⁰ JUROK, Jiří. *Příčiny, struktury a osobnosti husitské revoluce*. České Budějovice: Veduta, 2006. ISBN 80-86829-22-7. s. 37-38

⁶¹ Tamtéž s. 30-32

vlastní orgány, jež zabezpečují místní správu. V čele polní obce stál polní hejtman, zatímco v domácí obci to byla městská rada. Na vrcholku celého mocenského postavení stojí společný vladař, kterému se obce zodpovídají.

Problém, který se týká táborského městského svazu, je ten, že nám v dnešní době zůstávají některé jeho správní orgány a jejich výčet kompetencí stále zahaleny. Z toho důvodu se můžeme pouze domnívat o jejich funkcích. Jedná se například o výše zmíněného vladaře, kdy jeho úloha není úplně jasná. Jedna z domněnek je, že měl na starost správu celého táborského kraje. Města patřící do táborského svazu konala krajské sjezdy, kde se rozdělila na táborský a písecký kraj. Nicméně dalším problémem je, že ve druhém zmíněném kraji se nalézají důkazy o výskytu krajského úřadu v čele s jeho správcem. O němž se nám příliš informací také nedochovalo.⁶² Otázkou tedy zůstává, jestli se například nejednalo o jednu a tu samou osobu akorát jinak pojmenovanou, nebo vladař zastával ještě větší mocenské postavení než tento krajský správce, či dokonce naopak. Tato záhada zůstává, tak stále nevyřešena.

Dalšími správními orgány, které fungovaly v táborském městském svazu a úzce spolu souvisely, byla velká obec, městská rada a rada starších. Všechny tyto instituce známe již předešlého pražského městského svazu, ale v tomto případě nacházíme rozdílnost v jejich postavení a pravomocemi. Nejvyššího mocenského stupně zde dosáhla velká obec, která taktéž představuje veřejné shromáždění všech plnoprávných obyvatel. Ta se scházela k projednání jen k určitým záležitostem a to zejména k těm nejdůležitějším. Svolávala se především ohledně otázek týkající se uzavírání spojenectví, financí nebo se například vyjadřovala k jmenování vojenských velitelů či k důležitým úředníkům. S městskou radou a radou starších byla spjata tím, že jí byly obě odpovědné. Dokonce na shromáždění velké obce probíhala volba členů do těchto orgánů.⁶³

Rozhodování velké obce o potřebách města bylo poměrně složité a v mnoha ohledech nepraktické, poněvadž těžko mohla rychle jednat na aktuální a neodkladné situace. Z toho důvodu se volili její zástupci, kteří měli hájit její zájmy. Na mysli je tzv. rada starších, které byly dočasně propůjčeni pravomoci od velké obce, ale stále

---

⁶² JUROK, Jiří. *Příčiny, struktury a osobnosti husitské revoluce*. České Budějovice: Vedita, 2006. ISBN 80-86829-22-7. s. 33 a 38

⁶³ VALENTOVÁ, Vendulka. *Vývoj české veřejné správy do roku 1989*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-843-3. s. 46

si ponechávala patřičné kompetence, jenž ji umožňovaly kontrolního zásahu. Rada starších představuje další záhadný tábořský orgán, jehož funkce a činnosti nám zůstávají stále skryté. Objevují se diskuze, zda se opravdu jednalo o samostatný správní orgán, nebo pouze o skupinu jednotlivců, která se zapojovala do městské politiky. Ve prospěch druhé varianty hraje fakt, že několik let po revoluci přestávají být o nich písemné zmínky. Dále se předkládá, zda starší není jiný výraz pro konšely, ale bylo zjištěno, že ne všichni starší byli součástí rady. Nicméně podle zápisů ohledně sporů mezi Tábořem a Oldřichem Rožmberka, můžeme nalézt výčet zástupců města, kde samostatně vystupují i rada starších. Podle tohoto zápisu se přikláním k názoru Františka Šmahela, který je přesvědčen, že se jedná o samostatný orgán. Ten dále uvádí, přestože si svým tvrzením nemůže být zcela jistý, že sbor starších stál v politickém postavení mezi velkou obcí a městskou radou. Někteří členové rady měli být dokonce součástí starších. Tyto dva orgány spolu neměly soupeřit, ale společně se podílet na správě města. Pokud by došlo k nějakým rozepřím, vystoupila velká obec, která učinila konečné rozhodnutí.⁶⁴

Posledním správním orgánem jsou městské rady, jenž tvořila dvanáct konšelů. S jejími funkcemi ji pomáhal rychtář, což byla pozice úředníka, který kromě toho měl i policejní a soudní pravomoci. Městské rady společně s rychtáři zabezpečovali běžnou a každodenní správu města. Jak bylo již zmíněno, přestože vykonávali důležitou funkci, kde odpovídali za chod města, čímž dost ovlivňovali život v něm, nedosahovali takového mocenského postavení jako velká obec či rada starších. Vliv městských rad se vztahoval pouze na správu města. Nepodílela se na rozhodnutích ohledně vojenských postupů či na otázkách týkající se církve.⁶⁵

Na politice tábořského městského svazu se podílel nejen samotný Tábor s jeho polní a domácími obcemi, ale také výrazné slovo zastávaly městské republiky. Jedná se o královské město, které se dobrovolně a bez nátlaku připojilo do husitského hnutí. Vůči těmto městům se tábořský svaz choval velkoryse, kdy jim umožnil nezávislost ohledně jmenování svých zastupujících městských rad. V tomto ohledu se postup lišil od pražského svazu, kde připojeným městům bylo složení rady ovlivňováno.

---

⁶⁴ ŠMAHEL, František. *Husitské Čechy: struktury, procesy, ideje*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001. Česká historie. ISBN 80-7106-468-8. s. 155-158

⁶⁵ VALENTOVÁ, Vendulka. *Vývoj české veřejné správy do roku 1989*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-843-3. s. 46

Celkově se jednalo o pět plnoprávných tábořských městských republik. Tvořila je města Tábor, Písek, Klatovy, Domažlice a Sušice. Této autonomie již tábořský svaz logicky neposkytl dalším novým městům, jež se mírovou cestou už nepřipojila, a nezáleželo, zda se jednalo o královské či poddanské. Mezi takovými městskými republikami panovaly i správní odlišnosti. Zatímco v autonomní se úřad hejtmána podřizoval místní městské radě, v dobytých republikách probíhala situace naopak. Tam si vrcholného postavení udržoval hejtman, který se následně zodpovídal tábořské polní obci. Kvůli nerovnému postavení a odlišným stylem řízení mezi městskými republikami, se nemohla naplno prosadit městská vrstva ve vládě. Z toho důvodu nepanoval jednotný městský systém v celém tábořském svazu.⁶⁶

3.2.2.3 Orebsko-sirotčí městský svaz

Orebsko- sirotčí městský svaz byl založen husitským vojevůdcem Janem Žižkou. Ten se po rozchodu s Tábořem rozhodl usídlit v Hradci Králové, kde společně s orebským bratrstvem založili v letech 1422-1423 další husitský svaz. Název sirotčí si přivlastnili po Žižkově smrti, když se tak začali přezdívat. Oproti předchozím dvěma svazům neztrácel vůbec na velikosti, když v roce 1425 představoval společenství deseti měst.⁶⁷

Pro vzniklý orebsko-sirotčí svaz se Jan Žižka rozhodl sepsat a vydat Žižkův vojenský řád, který reprezentoval za oficiální program nového husitského hnutí. Jednalo se o Žižkovy názory, kterými se měli všichni místní obyvatelé řídit a jejichž porušení bylo trestáno. Celý program je postaven na principech čtyř pražských artikul. Zdůrazňuje zde podstatu rovnosti mezi všemi obyvateli, jelikož Boží zákon platí pro všechny stejně. Nicméně neztrácuje a je si dobře vědom důležitost mocenských postavení. Dále Jan Žižka věnuje pozornost i nepřítelům, ke kterým nemá slitování. Nerozlišoval, zda se jedná o válečné nepřátele nebo pouhé protestanty vůči danému programu. V obou dvou případech byl pevně rozhodnut v jejich přísné potrestání.⁶⁸ Na konci Žižkova vojenského řádu je uveden seznam osob, jenž s tímto dokumentem souhlasí, a podporují jej. Jedná se o lidi

---

⁶⁶ JUROK, Jiří. *Příčiny, struktury a osobnosti husitské revoluce*. České Budějovice: Vedita, 2006. ISBN 80-86829-22-7. s. 38-39

⁶⁷ VALENTOVÁ, Vendulka. *Vývoj české veřejné správy do roku 1989*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-843-3. s. 47

⁶⁸ ČORNEJ, Petr a ZELENKA, Jaromír, ed. *Velké dějiny země Koruny české. Svazek V., 1402-1437*. Vyd. 1. Praha: Paseka, 2000. ISBN 80-7185-296-1. s. 329

zastávající různé společenské role, nachází se tedy od hejtmanů, rytířů či prostých měšťanů.⁶⁹

Další pro nás neznámou je, jakým způsobem fungoval systém správních orgánů v orebsko-sirotčím městském svazu. Vzhledem k blízkému vztahu s tábořským městským svazem, se kterým mnohokrát spolupracoval a dokonce jeden čas tvořil unii, se má za to, že organizace probíhala stejně nebo alespoň podobně. Naším důkazem je, že stejně jako v tábořském městském svazu, tak i zde probíhá organizační členění na polní a domácí obce. Jisté zásluhy v tom určitě bude nést i Jan Žižka, u kterého se dá předpokládat, že některé tábořské prvky přenesl a využil pro budování svého nového svazu. Objevují se v podstatě i stejné městské orgány s rozdílem, že neprošly tak výraznou změnou jako v Táboře. Jednou z úprav bylo posílení pravomocí starší rady, poněvadž velká obec nevznikla v každém městě.⁷⁰

Orebsko-sirotčí městský svaz je charakteristický pro svoji šlechtickou podporu, jelikož zde probíhala největším způsobem ze všech čtyřech svazů. Šlechtici obsazovali převážnou většinu důležitých funkcí jako je například úřad vrchního hejtmana či hejtmanů měst, hradů a pevností. Pokud nezasedali v žádném městském orgánu, mohli být pouze spojenci, jenž tento svaz podporují. Zatímco šlechtický mocenský vliv byl jasně znát, o představitelích církve nemáme zmínky. Jediným důkazem o orebských kněží je na základě synody po čáslavské sněmu, kde se dosáhli samostatnosti.⁷¹

V orebsko-sirotčím městském svazu se, podobně jako u tábořského městského svazu, nedokázaly zcela prosadit městské vrstvy do mocenské vlády. Pouze v Hradci Králové, Čáslavi a možná ještě v pár dalších měst, kde se jim dostalo nějakého většího postavení. Politické a vojenské orgány mají jasnou převahu nad těmi městskými. Všechno je navíc podtržené dominantním vlivem šlechty, jež nedává ostatním skupinám příliš velkého prostoru k vyniknutí. Ze všech

---

⁶⁹ VALENTOVÁ, Vendulka. *Vývoj české veřejné správy do roku 1989*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-843-3. s. 52

⁷⁰ JUROK, Jiří. *Příčiny, struktury a osobnosti husitské revoluce*. České Budějovice: Veduta, 2006. ISBN 80-86829-22-7. s. 50-51 a 62

⁷¹ Tamtéž s. 42 a 51

čtyřech husitských městských svazů se dostává měšťanstvu právě v orebsko-sirotčím nejmenších výsad.⁷²

3.2.2.4 Žatecko-lounský městský svaz

Žatecko-lounský městský svaz vznikl koncem dvacátých let patnáctého století. Stalo se tak díky hlavní iniciativě Jakoubka z Vřesovic. Jednalo se o nejmenší husitský svaz ze všech čtyřech. Celkově byl tvořen pěti městy, kterými byla Žatec, Louny, Slaný, Chomutov a Žlutice.⁷³ Zajímavostí je, že první tři zmiňovaná města se počítají do součástí svazu, přestože se v určité době hlásila k jinému husitskému bratrstvu. Pro úplnou konkrétnost se jednalo o Žatec, jež se přikláněl k Táboru, zatímco Louny a Slaný se upínala k Praze. Další zajímavostí představují společné orgány a instituce, protože pokud nám je dobře známo, tak ty žádné žatecko-lounský městský svaz neměl.⁷⁴

Díky neexistujícím společným orgánům byl žatecko-lounský městský svaz po organizační stránce ze všech čtyřech ten nejtradičnější. Jediným možným pokusem o založení z některých institucí byl vrchní vojenský hejtman či velká obec. Žatecko-lounský městský svaz se tak svojí podobou nejvíce shodoval s pražským městským svazem. Stejně jako u ostatních husitských svazů i zde je rozdělen na dvě hlavní centra Žatec a Louny. Bližší informace ohledně uspořádání vnitřní organizace, její fungování nebo složení, bohužel nemáme.⁷⁵

3.3 Církevní správa

Husitské hnutí výrazným způsobem ovlivnilo církevní správu v českých zemích. Náboženské boje mezi kališníky a katolíky o správnou ideu křesťanství způsobily rozdělení církve na několik vlastních proudů. V tomto období sledujeme poněkud neobvyklé orgány, jež spravují církevní záležitosti. Jedním z nich je pražská univerzita, která si mezi všema vydobyla nejvyššího postavení. Nejprve

---

⁷² JUROK, Jiří. *Příčiny, struktury a osobnosti husitské revoluce*. České Budějovice: Veduta, 2006. ISBN 80-86829-22-7. s. 52

⁷³ HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, Jan JANÁK a Jan DOBEŠ. *Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost*. [1. vyd.]. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-709-1. s. 78

⁷⁴ JUROK, Jiří. *Příčiny, struktury a osobnosti husitské revoluce*. České Budějovice: Veduta, 2006. ISBN 80-86829-22-7. s. 53

⁷⁵ Tamtéž s. 57

byla zastáncem katolických stoupců, ale později se přiklonila na stranu husitů. Pražská univerzita ovlivňovala především umírněné husity. Jistě to bylo dáno i zásluhou její polohy, jelikož zde tato skupina měla větší zastoupení oproti radikálům. Univerzitní ideje se šířily díky učitelům, kteří je až už ve městě či vesnici předávali dál. Pomocnou ruku přiložili i někteří kněží, jenž s těmito postoji souhlasili. Přestože pražská univerzita dosáhla takto velkého vlivu, scházela jí patřičná výkonná a správní moc, kvůli čemu spadala pod dozor pražského arcibiskupa.⁷⁶

Jak jsem již výše zmínil, během husitské revoluce došlo k rozdělení církve na tři proudy. První dva směry představovaly husitský a katolický a dále je doplnil táborský, jenž se taktéž reprezentoval jako samostatný. Rozdělení církve zapříčinily dva faktory. Prvním bylo vymezení Tábora jako samostatné nezávislé církve. Ta vyřazovala radikální prvky, kterými byli táborští proslulý, upravili si formu bohoslužby a odmítali apoštolskou posloupnost. Vážnost svého tvrzení stvrdili vlastní volbou biskupa. Ten stál v čele nejen církve ale i polních vojsk. Biskup společně se svými knězi ve značné míře ovlivňovali mocenské rozhodnutí celého Tábora. Samostatnost této církve přetrvala i pár let po skončení revoluce až do roku 1452, kdy zaniklo.⁷⁷

Druhým důvodem byl pražský biskup Konrád z Vechty, který se v roce 1421 připojil do husitského hnutí. Díky tomu došlo na rozdělení na husitské a katolické, což zřejmě na základě událostí v revoluci ani nikoho nepřekvapí. Obě tyto církve na rozdíl od táborské se prezentovaly jako klasické, kdy ani jedna neodmítala apoštolskou posloupnost nebo si neupravovaly některé náboženské obřady. Kvůli Konrádovu odchodu chyběl katolické správě někdo, kdo by vykonával její správu. Z tohoto důvodu záležitosti dočasně zabezpečovala pražská kapitula a jí dva pověřené úředníci. Později sem byl přidělen na základě papežského příkazu olomoucký biskup Jan Železný jakožto administrátor pražské diecéze. Nicméně ten předešlé dva úředníky ponechal na svých postech, kde nadále vykonávali dohled nad správou církve a dokonce jim udělil titul generálního vikáře. Bohužel další záznamy o správních orgánech kromě tohoto úřadu nám nejsou známé.⁷⁸

---

⁷⁶ HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, Jan JANÁK a Jan DOBEŠ. *Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost*. [1. vyd.]. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-709-1. s. 184

⁷⁷ Tamtéž s. 185

⁷⁸ Tamtéž s. 185

Konrád z Vechty nyní své služby jako pražský biskup, jehož titulu se nevzdal a stále se jím prezentoval, propůjčoval husitům. Díky němu byla obnovena husitská církev a nastolila se její organizační struktura, která byla postavena na jeho příkazech a vedení. Stejně jako v případě katolíků i zde se objevují kněží s titulem generálního vikáře. Tato funkce je v některých letech zaměňována za oficiála, jenž představuje stejnou roli akorát pod jiným názvem. Tito úředníci byli biskupem pouze schvalováni, ale jejich volba připadala za úkol synodě, což bylo husitské shromáždění, kde kněží řešili duchovní záležitosti. Synody zde zastávaly dalšího orgánu, které se podílely na správě husitské církve. Zpočátku je mohl svolávat pouze biskup, ale později se tato pravomoc rozšířila i na jiné. V konečném důsledku tato výsada byla udělena jen duchovním správcům. Jednalo se o další orgán, jenž ve skutečnosti stál v čele husitské církve. Duchovní správce byl hlavní kněz ve městě, kterému náležel dohled a správa nad místním duchovenstvem, za což nesl plnou odpovědnost. Většinou se jimi stávaly osoby nesoucí velkou autoritu, poněvadž na nich ležela velká zodpovědnost. Duchovní správce byl jmenován do své funkce díky volbě synody nebo na základě dosazení nejvyššího správce neboli tzv. direktora. Nejznámějším nejvyšším správcem byl Jan Rokycana. Toho zvolila synoda v roce 1429, kdy se stal zástupcem celých Čech.⁷⁹

---

⁷⁹ HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, Jan JANÁK a Jan DOBEŠ. *Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost*. [1. vyd.]. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-709-1. s. 185-186

4 HUSITSKÉ SOUDNICTVÍ

Během husitské revoluce bylo zasedání většiny soudů pozastaveno. Důvodem byly probíhající náboženské boje mezi husity a katolíky. Do těchto sporů se zapojila i šlechta, která svojí podporou nebyla jednotná, a proto dochází k jejímu rozdělení. Kvůli odlišným názorům a postojům, nebyla schopná se sejít na zasedání zemského soudu ani žádného jiného. Dočasná absence zemského soudu způsobila nejen jiný soudní proces, ale také došlo k ohrožení jejich pravomocí. V době jejich nečinnosti, převzala roli justičního orgánu česká města, která řešila záležitosti týkající se i zemského soudu. Nicméně tato nečinnost netrvala věčně a po konci revoluce došlo znovu k jejich zasedání.⁸⁰

V období revolučních bojů husité i katolíci vykonávají soudní řízení každý samostatně na svém ovládaném území a navíc odlišným způsobem než ten druhý. Zatímco katolíci se přikláněli k systému fungující ještě před revolucí, husité vymýšleli nové postupy, díky čemu dosáhlo soudnictví nového směru. Jednou ze zavedených změn, bylo zapojení širší vrstvy do soudního procesu. Na rozhodnutí se již nepodílela pouze přední společnost, ale i osoby nedosahující takového postavení. Objevují se zde demokratické prvky, když pomocí volby velké obce se volí složení soudních přísedících a členů rady. Soudy husitů a katolíků měly společnou jednu věc. Oba dva soudy byly zcela nezávislé ve svém rozhodování, protože se na zemské úrovni nenacházel nikdo, kdo by měl nejvyšší slovo a udržoval tím pořádek v zemi. Další absenci spatřujeme v krajských soudech, které se navíc po skončení revoluce znovu neobnovily. Všechna činnost v tomto období spadla tak na starost městským soudům.⁸¹

---

⁸⁰ SCHELLE, Karel a Jiří BÍLÝ. *Dějiny českého soudnictví*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7552-959-6. s. 83

⁸¹ Tamtéž s. 83-84

5 ROZVRAT A ZÁNÍK HUSITSKÉHO HNUTÍ

Několik let trvající boje mezi husity a katolíky, které nesměřovaly konce, byly pro všechny velmi vyčerpávající. Není divu, že obě dvě strany jsou více nakloněny k diplomacii a kompromisům, jen aby tím ukončily revoluci a nastala opět doba klidu a míru. Proto dochází v Basileji k zasedání koncilu, kam jsou pozvaní i zástupci husitského hnutí, kde následně probíhá debata o podmínkách, které by vedly k příměří. Tato jednání byla velmi dlouhá a vypjatá. Hlavním problémem byli radikální husité, kteří ve svých požadavcích byli neústupný. Chtěli si prosadit například plné znění čtyř pražských artikul, včetně bodu týkající se zabavení církevního majetku, což pro katolickou stranu bylo zcela nepřijatelné. Radikální husité se chovali povýšeně, jelikož vkládali velkou důvěru ve svoji vojenskou sílu, jež se nebáli použít, a která budila respekt navenek. Oproti nim byli umírněnější kališníci více nakloněni ke kompromisu a nebyli tak za jedno s táborsko-sirotčím bratrstvem, což si všimli katolíci a čehož i později využili. Po několika nezdařilých jednání, které se například odehrávalo i v Praze, bylo všem jasné, že diplomacie s radikálními husity je prakticky nemožná.⁸²

Umírnění husité i katolíci byli přesvědčení, že pokud má dojít k míru, musí být poražena radikální vojska. Z toho důvodu došlo k dočasnému spojení, které k tomu mělo na pomoci. Vzniklá koalice mezi umírněnými husity a katolíky se nazývala panská jednota. Ta sváděla v posledních letech revoluce válečné boje s radikálními bratrstvy, jež vyvrcholila ve finální bitvu, která měla rozhodnout o budoucím průběhu.⁸³

Osudové střetnutí panské jednoty a táborsko-sirotčích vojsk došlo 30. května 1434 bitvě u Lipan. Před samotným konfliktem proběhly ještě poslední pokusy o smíření, které trvaly celé dva dny. Vše vyvrcholilo, když ze strany radikálního hnutí se ozvalo stanovisko, ať se rozhodne pěstí, čímž započala bitva. Obě dvě strany využily stejné taktiky, kdy se schovávaly za vozovou hradbou a v podstatě vyčkávaly, kdo jako první podnikne krok. Husité svými hlučnými pokřiky a zpěvy, které byly doplněny palbou z houfnic, měli vzbudit strach v nepřátelských srdcích. Toho využili panský velitelé, kteří přikázali svému vojsku, ať předstírá, že stahuje. Cílem tohoto manévru bylo vylákat husity z jejich vozových

---

⁸² ŠMAHEL, František. *Husitská revoluce. 3, Kronika válečných let. 2. vyd.*, v Karolinu 1. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-075-0. s. 259-274

⁸³ Tamtéž s. 288-292

hradeb a dostat je na otevřený prostor, kde by je snadno ostřelovali a zároveň obklíčili. Tento taktický krok se stal úspěšným, neboť husité na připravenou léčku skočili a bitvu prohráli.⁸⁴

Porážka radikálních vojsk se rychle rozšířila a byla oslavována, protože mnozí se mylně domnívali, že se jedná o konec revoluce. Nicméně to nebyla pravda. Díky tomuto vítězství nebránilo už nic ve vyjednávání o míru mezi husity a katolíky. Od radikálních bratrstev už nehrozily žádné problémy, protože tábořský svaz byl značně oslaben a sirotčí se dokonce rozpadl. Stejněho osudu se dočkala panská jednota, jelikož už nebyla koalice umírněných husitů a katolíků potřeba. Započala jednání o kompaktát na jihlavském sněmu, kde se znovu sešli zástupci husitů, katolíků ale i Zikmund Lucemburský a společně řešili otázky míru a ukončení revoluce. Katolíci zde byli reprezentováni zástupci basilejského koncilu, kde se už v předešlých letech usilovalo o příměří.⁸⁵

Ve finálním důsledku se všechny strany dohodly a uzavřely tzv. Basilejskou kompaktátu, což byl dokument vymezující vztahy a podmínky účastníků. Husité byli zbaveni označení za kacíře a znovu se stali součástí římské církve. Bylo přijato některé znění z čtyř pražských artikul, kde se vynechaly radikální body. Například článek týkající se zákazu církevního majetku. Dochází také k usmíření mezi husity a Zikmundem Lucemburským. Ten jim při vyjednávání vycházel, co nejvíce vstříc. Na oplátku po kališnicích požadoval uznání za českého krále. K tomu měli husité své podmínky. Požadovali velkého privilegia, které například garantovalo výsledky revoluce v politice, navrácení svatováclavské koruny či zemských desek. Když všechny podmínky byly splněny, husité před Zikmundem Lucemburským poklekli a uznali za právoplatného dědice českého trůnu. Přijetím Basilejské kompaktáty znamená konec husitské revoluce.⁸⁶

---

⁸⁴ ŠMAHEL, František. *Husitská revoluce. 3, Kronika válečných let. 2. vyd.*, v Karolinu 1. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-075-0. s. 294-295

⁸⁵ ČORNEJ, Petr. *Husitská revoluce: stručná historie*. Praha: Paseka, 2021. ISBN 978-80-7637-189-7. s. 160-161

⁸⁶ Tamtéž s. 161-163

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci jsem se pokusil zaznamenat husitské hnutí a jeho dopad na veřejnou správu v revoluci. Přestože husité dokázali svůj vliv prosadit pouze v Českém království, jednalo se o zásadní změny, kdy dosavadní vývoj správy byl pozastaven. Celé situaci napomohla doba, kdy bylo uvolněné místo na vládnoucím trůně. Z toho plynula absence královské ústřední moci, která by mohla husity a jejich nový systém ve veřejné správě značně korigovat. Hnutí mělo volné ruce, a proto jim nic nebránilo v prosazování nové struktury, včetně vytváření nových orgánů a institucí.

Určitě neuškodí se pozastavit nad představami, kterými se husité prezentovali. Pokud se podíváme na čtyři pražské artikuly, jenž sloužily jako oficiální program. Zároveň hrály roli soudního zákonu, kterými se obyvatelé řídili a dodržovali. Jeden z bodů pražský artikul si zakládal na principu rovnosti, protože před božím soudem nezáleží na společenském postavení. To byl důvod, proč se v husitské správě dostávalo větších pravomocí prostému lidu, který měl tak možnost si sám ovlivňovat dění ve svém okolí. V Táboře například husité udělovali funkce na základě jejich služeb, které dotyčný vykonal pro husitský svaz. Na politickém rozhodování se podílelo více kolegiálních orgánů, aby moc nebyla v rukou jedné osoby.

Vedle čtyř pražských artikul nacházíme i Žižkův vojenský řád, který z nich vychází a hájí podstatě stejné principy. V této době se právo příliš nerozvíjelo, a proto se jedná o jediné dva právní dokumenty, které husité vydali. Samozřejmě se v obou dvou spisech nachází i některé radikální body, které například představují nulovou toleranci k odlišnému názoru. Pokud bychom tyto části přehlédli, nejedná se o špatné názory, které kdyby byly lépe uchopeny, mohl u nás vzniknout demokratický stát mnohem dříve.

Problémem husitského hnutí vidím v jejich nejednotnosti. Jejich rozdělení na různá bratrstva, jež každá zastávala jiné postoje a často spolu i vojensky soupeřili o co největší mocenský vliv, což jim rozhodně nepřispělo k úspěchu. Celé jen potvrzuje fakt, že k ukončení revoluce došlo díky spojení jedno husitského křídla s katolíky, kteří společně porazili druhé křídlo. Problémem husitské veřejné správy je ten, že ve všech čtyřech husitských městských svazech probíhala odlišně a jiným způsobem. Zatímco někde došlo ke vzniku zcela nových orgánů a institucí,

čímž způsobily zánik některých dosavadních úřadů, na dalším místě se preferovalo tradičnější organizace, která fungovala ještě v předešlých letech. To je nejspíše důvodem, proč se po revoluci od husitské správy upustilo a navrátilo se k původnímu systému. Nicméně okamžitý návrat nebyl zcela možný, protože husitská revoluce, která trvala přes deset let, způsobila velký zásah do veřejné správy. Z toho důvodu se na obnově dřívějšího systému pracovalo několik let a některé orgány přetrvaly až do dalšího století. V průběhu revoluce sice můžeme sledovat občasné spojení husitského hnutí jako například táborsko-sirotčí unie, ale ta neměla dlouhého trvání. Místo toho převládala doba rozporů o mocenské postavení. Kdyby všichni husité vystupovali jednotně a zaměřili se na společný cíl, mohli dosáhnout většího úspěchu, než ve výsledku činilo.

RESUMÉ

In my bachelor's thesis, I tried to record the Hussite movement and its impact on public administration in the revolution. Although the Hussites were able to assert their influence only in the Czech Kingdom, these were fundamental changes, when the previous development of the administration was suspended. The whole situation was helped by the time when there was a vacancy on the ruling throne. From this flowed the absence of royal central power, which could considerably correct the Hussites and their new system in public administration. In this way, the movement had a free hand, and therefore nothing prevented them from promoting a new structure, including the creation of new bodies and institutions.

It certainly doesn't hurt to dwell on the ideas that the Hussites presented themselves. If we look at the four Prague articles that served as the official program. At the same time, it played the role of judicial law, which the inhabitants were guided by and obeyed. One of the points of the Prague article was based on the principle of equality, because social status does not matter before God's judgment. This was the reason why in the Hussite administration, the common people received greater powers, who thus had the opportunity to influence the events in their surroundings. In Tábor, for example, they awarded positions on the basis of their services, which the person in question performed for the Hussite union. Several collegial bodies participated in political decision-making so that power was not in the hands of one person.

In addition to the four articles of Prague, we also find Žižka's military order, which is based on them and defends essentially the same principles. At this time, the law was not very developed, which is why these are the only two legal documents that the Hussites issued. Of course, there are also some radical points in both of them, which, for example, represent zero tolerance for a different opinion. If we were to overlook these elements, then these are not bad opinions, which, if they had been better grasped, could have created a democratic state in our country much earlier.

I see the problem of the Hussite movement in their disunity. Their division into different brotherhoods, each of which held different positions and often competed with each other militarily for the greatest possible influence, certainly did not contribute to their success. The whole thing only confirms the fact that the

revolution ended thanks to the union of one Hussite wing with the Catholics, who together defeated the other wing. The problem of Hussite public administration is that it took place differently and in a different way in all four Hussite urban unions. While in some places completely new bodies and institutions were created, which caused the demise of some existing offices, in another place a more traditional organization was preferred, which had been functioning in previous years. This is probably the reason why the Hussite administration was abandoned after the revolution and returned to the original system. However, an immediate return was not entirely possible, because the Hussite revolution, which lasted for over ten years, caused a major interference in the public administration. For that reason, the restoration of the earlier system took several years, and some organs survived into the next century. In the course of the revolution, we can observe the occasional connection of the Hussite movement, such as the camp-orphan union, but it did not last long. Instead, it was a time of power struggles. If all the Hussites had acted in unison and focused on a common goal, they could have achieved more success than it did in the end.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

ČECHURA, Jaroslav. *České země v letech 1378-1437: Lucemburkové na českém trůně II*. Praha: Libri, 2000. Dějiny českých zemí. ISBN 80-85983-98-2.

ČORNEJ, Petr a ZELENKA, Jaromír, ed. *Velké dějiny zemí Koruny české. Svazek V., 1402-1437*. Vyd. 1. Praha: Paseka, 2000. ISBN 80-7185-296-1.

ČORNEJ, Petr, Ivana ČORNEJOVÁ, Jan FROLÍK, et al. *Dějiny zemí Koruny české*. 10., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Paseka, 2021. ISBN 978-80-7637-212-2.

ČORNEJ, Petr. *Husitská revoluce: stručná historie*. Praha: Paseka, 2021. ISBN 978-80-7637-189-7.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, Jan JANÁK a Jan DOBEŠ. *Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost*. [1. vyd.]. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-709-1.

JUROK, Jiří. *Příčiny, struktury a osobnosti husitské revoluce*. České Budějovice: Veduta, 2006. ISBN 80-86829-22-7.

KEJŘ, Jiří. *Husité*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1984.

KEJŘ, Jiří. *Jan Hus známý i neznámý: (resumé knihy, která nebude napsána)*. Praha: Karolinum, 2009. ISBN 9788024616438.

MALÝ, Karel. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. Praha: Leges, 2010. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-39-4.

SCHELLE, Karel a Jiří BÍLÝ. *Dějiny českého soudnictví*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7552-959-6.

ŠMAHEL, František. *Husitská revoluce. 3, Kronika válečných let*. 2. vyd., v Karolinu 1. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-075-0.

ŠMAHEL, František. *Husitské Čechy: struktury, procesy, ideje*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001. Česká historie. ISBN 80-7106-468-8.

ŠMAHEL, František. *Návraty k pramenům: studie k počátkům husitského Tábora*. Praha: Argo, 2020. Historické myšlení. ISBN 978-80-257-3322-6.

VALENTOVÁ, Vendulka. *Vývoj české veřejné správy do roku 1989*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-843-3.

VOJÁČEK, Ladislav, Karel SCHELLE a Vilém KNOLL. *České právní dějiny*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-257-8